

Leader Skåne nordväst södra

*Foto: Åsa Lundqvist Peyron,
Landskrona Turistbyrå och Svalövs Turistbyrå.*

Utvecklingsstrategi för Leaderområde Skåne Nordväst Södra mellan 2008 och 2013.

**I Leader Skåne Nordväst Södra ingår kommunerna
Helsingborg, Höganäs och Landskrona samt Svalövs
kommun exklusive Kågeröds församling.**

2008-2013

Förord

Det dokument du nu håller i handen är resultatet av en samverkansprocess mellan aktörer från ideell, offentlig och privat sektor. Aktörerna har alla anknytning till det område vi i dokumentet kallar Skåne Nordväst Södra, det vill säga kommunerna Helsingborg, Höganäs, Landskrona samt Svalöv exklusive Kågeröds församling.

Dokumentet utgör ett underlag för en ansökan till Länsstyrelsen i Skåne Län. Ansökan handlar om att få arbeta med lokal landsbygdsutveckling genom leadermetoden. Dokumentet är också ett arbetsdokument för den ideella förening som ska ansvara för det lokala leaderarbetet och för de aktörer som vill delta genom att söka projektbidrag. Processen som lett fram till dokumentet har letts av två oberoende processledare, Anna Ranger och Karin Westerberg, genom Mellanrum AB. Arbetet har skett i nära samarbetet med förstudieprocessen Hallandsås-Bjäre och leaderområde Skåne Nordväst Norra.

Leader kommer från franskan och syftar på en *metod* för landsbygdsutveckling. Grundbulten i leadermetoden är trepartssamverkan, det vill säga att ideell, privat och offentlig sektor tillsammans utvecklar sin bygd. Detta görs konkret genom att man först gemensamt analyserar förutsättningarna för sin bygd och formulerar en övergripande utvecklingsstrategi. Utifrån denna strategi kan sedan lokala aktörer gå samman för att ansöka om medel för konkreta landsbygdsutvecklingsprojekt.

Leadermetoden innebär därmed ett nytt sätt att fördela medel för landsbygdsutveckling. Pengar förflyttas från den statliga nivån och Länsstyrelsen ner till den lokala ideella föreningen. Föreningen är öppen för alla som bor och verkar inom leaderområdet. Med den gemensamma utvecklingsstrategin som grund beslutar föreningen i samråd med Länsstyrelsen om vilka lokala projekt som kan tilldelas medel ur den gemensamma kassan. Det traditionella förfarandet att fördela medel kommer dock att finnas parallellt. Det kommer därmed fortfarande att vara möjligt för enskilda aktörer att söka bidrag direkt från stat eller Länsstyrelse för den egna verksamheten.

Att sätta samman denna ansökan och sända in den för bearbetning av Länsstyrelsen är det första ledet i leaderarbetet. När ansökan beviljas av Länsstyrelsen i Skåne Län, kan den ideella föreningen bildas och projektmedel fördelas.

Om du vill ha mer information om Leader kan följande webbadresser vara bra ingångar:

- Information om leaderarbetet i Skåne Nordväst-området: www.skanenordvast.com
- Information om Leader i Skåne: www.m.lst.se/m/amnen/Lantbruk/Leader/
- Information om Leader i Sverige: <http://www.sjv.se/amnesomraden/stodtilllandsbygden/allastodformer/leadermetoden>
- Exempel från tidigare genomförda leaderprojekt: www.leaderplus.se

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	3
Leader Skåne Nordväst Södra.....	3
Redan etablerad samverkan i området.....	3
Nationella och internationella nätverk och samarbeten.....	5
Vägen fram till ansökan	5
A: ANALYS	8
Inledning	8
Området Skåne Nordväst Södra: några basfakta	8
SWOT-analys.....	11
B: LAG-ORGANISATION	15
Ideell förening/LAG/föreningens stadgar	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Verkställande organ	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Kansli.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Verksamhetens genomförande	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Budget.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
C: OMRÅDE SKÅNE NORDVÄST SÖDRA.....	21
Förstudiens geografiska område.....	21
Samverkan med andra leaderområden.....	22
Områdets landskapskaraktärer.....	23
Sammanbindande faktorer inom området Skåne Nordväst Södra.....	24
D: UTVECKLINGSTRATEGI.....	29
Inledning	29
Hur ska strategin användas.....	29
Grundläggande mål för landsbygdsutvecklingen	30
Fem strategiska utvecklingsteman	31
TEMA 1:	31
Det brukade landskapet – bevara, utveckla och använda natur- och kulturlandskapet	31
TEMA 2:	33
Det goda livet	33
– landsbygdsutveckling för hälsa och välbefinnande.....	33
TEMA 3:	35
Entreprenörskap	35
– att skapa och gynna möjligheten	35
TEMA 4:	37
Tillgänglighet och synlighet.....	37
– för oss själva och andra	37
TEMA 5:	39
Återväxten.....	39
– den sociala grunden för livet på bygden.....	39

INLEDNING

I det här avsnittet presenterar vi arbetet med att introducera Leader som metod för landsbygdsutvecklingen i vårt område. Vi beskriver kortfattat de redan etablerade samverkansprojekt som vi menar ger en god grund för vårt kommande leaderarbete. Vidare beskriver vi hur förstudieprocessen sett ut och hur denna lett fram till ansökan om att få bilda leaderområde Skåne Nordväst Södra.

Leader Skåne Nordväst Södra

Den här ansökan syftar till att bilda *Leader Skåne Nordväst Södra*. Ansökan grundar sig på ett gemensamt arbete mellan aktörer inom ideell, privat och offentlig sektor i ett område som omfattar kommunerna Helsingborg, Höganäs, Landskrona samt Svalöv exklusive Kågeröds församling. Hela Leader Skåne Nordväst Södra faller inom benämningen storstadsnära landsbygd, ett faktum som skapar specifika förutsättningar för landsbygdsutvecklingen. Staden erbjuder stora möjligheter till utbildning och arbete, rekreation och konsumtion för oss som bor och verkar på landsbygden. Samtidigt kan landsbygden erbjuda varor, tjänste, rekreation och upplevelser för staden invånare. Närheten till staden innebär också att viktiga frågor kring markanvändning, tillgänglighet och ekologisk hållbarhet sätts i fokus.

Leader Skåne Nordväst Södra täcker tillsammans med Leader Skåne Nordväst Norra området för den mellankommunala samverkansplattformen Skåne Nordväst. Det ger Leader Skåne Nordväst Södra en naturlig förutsättning till ett nära samarbetet med Leader Skåne Nordväst Norra, ett samarbete som bland annat kan ta sin utgångspunkt i flera redan etablerade samverkansprojekt.

Redan etablerad samverkan i området

”Skåne Nordväst” – en kommunal plattform för regional samverkan

Sammanslutningen Skåne Nordväst har sitt ursprung i tidigare regionala sammanslutningar i området för att driva gemensamma frågor som gynnar den nordvästskånska regionen. Med begreppet Skåne Nordväst har man som ambition att ge hela området ett gemensamt varumärke som kan förtydliga området för omvärlden och de besökare som söker sig till området.

Utöver funktionen som varumärke fyller den mellankommunala sammanslutningen en viktig roll på kommunernas samarbete på områden som näringsliv, turism, infrastruktur, kollektivtrafik, utbildning, boende, trygghetsfrågor, kultur, bibliotek, kommunteknik, räddningsverksamhet och personalutveckling. Samarbetet bedrivs i tjänstemannagruppen med representanter för kommunerna. Helsingborgs stad står för merparten av det administrativa arbetet som behövs. Samarbetet grundas på ett avtal mellan kommunerna som sluts efter varje val för den kommande mandatperioden. Styrelsen består av kommunstyrelsens ordförande och oppositionsledaren från varje kommun.

Sammanhållen informationsportal

Både för oss som bor och verkar inom området Skåne Nordväst Södra och för de som besöker oss är det viktigt att kunna få information om lokala aktiviteter och attraktioner. Genom det redan etablerade samarbetet i Skåne Nordväst har området tillgång till en väl fungerande informationsportal och gemensamma informationskanaler. Det finns dock behov av att utveckla dessa för att tillgodose de behov och möjligheter som finns i området vad gäller informationsspridning, nätverksbyggande och service åt både boende och verksamma inom området såväl som åt besökare.

Vegeprojektet

Det mellankommunala samarbetet har tagit sig uttryck i gemensamt fördjupat översiktsplanearbete för Vege-området på gränsen mellan kommunerna Helsingborg, Ängelholm och Höganäs. Arbete med en fördjupning av översiktsplanerna för området kring södra Skålderviken ska behandla områdets förutsättningar och utvecklingsmöjligheter för boende, turism, rekreation och kommunikationer och en framtida pågatågsstation vid Vegeholm/Utvälinge.

Söderåsen

En mellankommunal fördjupad översiktsplan har också gjorts för Söderåsen-området mellan kommunerna Svalöv, Klippan, Åstorp och Bjuv. Detta samverkansarbete ligger som en gränsöverskridande plattform mellan de båda leaderområdena Skåne Nordväst Södra respektive Norra. Arbetet hittills har omfattat framtagandet av ett varumärke för Söderåsen, för att stärka omvärldens såväl som de i området boende och verkandes medvetenhet om Söderåsen som unikt och sammanhållet område. Detta arbete har givit en första plattform och flera värdefulla erfarenheter för ett fortsatt gemensamt arbete för att med hjälp av varumärkesarbete stärka och utveckla våra bygder i de båda angränsande leaderområdena. Arbetet har också syftat till nätverksbyggande bland (kvinnliga) företagare, med syfte att stärka ekonomin genom samverkan.

Cykel- och vandringsleder

De nordvästskånska kommunerna har också sedan länge samarbetat för gemensam infrastruktur för vandrings- och cykelleder. Det finns ett stort intresse för – och ett stort behov av – sådana vägar ut i landskapet. Det här arbetet har kommit en bit på väg, men förstudien visar tydligt att detta är ett område som behöver utvecklas och marknadsföras bättre. Både vi som bor och verkar inom området och invånarna i de angränsande storstadsområdena är viktiga målgrupper. Nätverk mellan attraktioner, mat- och övernattningsställen längs lederna har skapats. Förstudien visar dock att det behövs fler sådana nätverk för att utveckla verksamheten ytterligare.

Allmänna kommunikationer

Tillgången till allmänna kommunikationer har utvecklats i området, genom samverkan mellan deltagande kommuner och Region Skåne. Traditionellt sker kollektivtrafikutbyggnad med utgångspunkt i behovet av transporter till och från arbete eller utbildning. I detta fall har även andra aspekter börjat vägas in i prioriteringarna, till exempel rekreation.

Konstrunda och Trädgårdsrunda

Konceptet med årligen återkommande ”konstrunda” respektive ”trädgårdsrunda” är sedan flera år etablerat i Skåne Nordväst-området och utgör ett väl fungerande nätverk för utövare och besökare verksamma och intresserade av lokal konst och konstnätverk samt trädgård och odling.

Nationella och internationella nätverk och samarbeten

Genom nationella och internationella nätverk har olika aktörer inom de deltagande kommunerna etablerat samverkan med andra leaderområden nationellt och internationellt. Ön Ven har genom en stark ö-identitet etablerat samverkan med PP och PP under tidigare leaderperioder. Genom byaföreningen har Ven varit aktivt i förstudiearbetet för att bilda ett ”SkärgårdsLeader” i Sverige, en idé som dock inte har lett till bildandet av ett sådant område, men väl lett till en stor kunskap om Leader och ett brett nationellt nätverk vilket är en stor styrka för det kommande leaderarbetet Skåne Nordväst Södra.

Kontakt har också etablerats med Leader Gränsland i Blekinge, som genom sin verksamhetsledare har fungerat som inspiratör och bollplank under förstudiearbetet. Leader Gränsland har i likhet med förstudien i Skåne Nordväst ett aktivt fokus på hur ungdomar kan ges möjligheter att delta i landsbygdsutvecklingen på egna villkor, samt hur (lokala) producenter och konsumenter kan arbeta upp fungerande kanaler för lokalproducerade varor. Dessa teman är bara två exempel på områden där viktigt erfarenhetsutbyte och samarbete kan ske mellan leaderområdena. Vad gäller frågor mer specifikt om ungdomars medverkan i Leader har kontakt även etablerats med U-land genom Leader Nedre Dalälven.

Svalövs kommun har – i likhet med Bjuv och Örkelljunga kommuner inom Leader Skåne Nordväst Norra – vänortsavtal med den danska kommunen Kalundborg. Detta breda vänortsarrangemang öppnar goda möjligheter för samverkan i leaderfrågor mellan deltagarna.

Svalövs kommun har etablerat kontakt med Argyll region i Skottland och har formulerat överenskommelse om samverkan inom Leader. På den baltiska sidan finns utarbetade kontakter med Kedainiai kommun. Utöver dessa leaderinriktade kontakter har vi genom Svalövs kommun kontakt med ett flertal regioner och kommuner inom EU, vilka alla har stort intresse av att etablera samverkan och idéutbyte kring landsbygdsutvecklingsfrågor.

Vägen fram till ansökan

Den här ansökan är resultatet av en förstudieprocess som gällt hela Skåne Nordväst-området, det vill säga kommunerna Bjuv, Båstad, Helsingborg, Höganäs, Klippan, Landskrona, Svalöv, Åstorp, Ängelholm och Örkelljunga. Ambitionen med förstudien var att undersöka hur detta område som helhet kan arbeta för att etablera leaderarbete som metod för landsbygdsutveckling på ett så bra sätt som möjligt. Det har under förstudiens gång visat sig att det bästa sättet är att det geografiska området som helhet delas i två likvärdiga områden vad gäller leaderberättigad landsbygdsbefolkning – Leader Skåne Nordväst Norra respektive Leader Skåne Nordväst Södra. De två områdena kommer att samverka aktivt i genomförande av leaderprojekt och i leaderverksamhetens administrativa delar.

Förstudien Leader Skåne Nordväst initierades på politisk nivå genom den redan etablerade kommunala samverkansplattformen Skåne Nordväst. Båstad, Ängelholm och Örkelljunga var då redan involverade i en förstudieprocess kallad Hallandsås-Bjäre. De båda förstudierna har med andra ord löpt parallellt under våren 2008 med en överenskommelse om samverkan och samarbete för att på bästa sätt hitta en lösning för leaderarbetet i Skåne Nordväst-området som helhet. Nedan följer en beskrivning av arbetsprocessens upplägg för Förstudien Leader Skåne Nordväst.

Förstudiearbetet har letts av en styrgrupp bestående av en kommunal tjänsteman från vardera av de tio ingående kommunerna. Till sin hjälp har styrgruppen haft en oberoende processledare som har haft ansvaret för den del av förstudieprocessen som resulterat i analys och beskrivning av

området samt framtagande av utvecklingsstrategier. Detta arbete har baserats på interaktiva workshoppar på olika platser i området och med deltagare från ideell, privat och offentlig sektor.

Arbetets aktiva fas inleddes de sista dagarna i februari 2008 då ett första informationsmaterial sattes samman av processledaren och spreds via de kanaler styrgruppens medverkande kommunala tjänstemän hade tillgång till. Även en öppen inbjudan till förstudiearbetets öppna workshops togs fram och spreds på detta sätt. Information och inbjudan publicerades också i dagspressen. Då denna fas genomfördes hade ett viktigt förarbete redan gjorts av flera av styrgruppens kommunala tjänstemän genom informationsmöten om Leader. Dessa möten har omfattat kontakt med politiker, ideella föreningar såväl som nätverk inom näringslivet.

I denna fas gjordes också en riktad inbjudan till aktörer som av styrgruppen uppfattats som nyckelaktörer för arbetet med landsbygdsutvecklingen inom området. Dessa nyckelpersoner representerade ideell, privat och offentlig sektor. Inbjudan gällde, utöver deltagande i förstudiens öppna workshops, att delta i en gemensam bussrundtur i området under en vårsöndag. Syftet med detta arrangemang var att stödja bildandet av treparts nätverk i området, inför det fortsatta arbetet med ansökan och etablering av leaderarbetet. Ca 35 personer deltog under denna söndag med presentation av Leader, besök på verksamheter i "leaderanda" inom området samt en guidad busstur. Arrangemanget gav trepartsaktörer från skilda delar av området möjlighet att träffas och bekanta sig med varandra samt fördjupa sin kännedom om olika delområden inom Skåne Nordväst-området.

Nästa fas i förstudiearbetet inleddes i slutet av mars och omfattade en serie om totalt fem för allmänheten öppna workshoppar. Inför arrangemangen spreds information och inbjudan löpande via befintliga nätverk, hemsidor och annonser till ett stort antal ideella organisationer, företag och till allmänheten. De inledande tre workshopparna genomfördes med samma upplägg på tre olika platser (Glumslöv, Röstånga samt Åstorp)¹ för att på bästa sätt tillmötesgå önskemål om geografisk närhet till boende/verksamhetsort. I dessa inledande workshoppar har ca 75 personer som representerar såväl näringsliv som offentlig och ideell sektor deltagit i aktiva gruppdiskussioner och gemensamt analysarbete.

Den mängd projekt- och utvecklingsidéer (ca 200 stycken!) som framkom vid de inledande workshopparna, strukturerades inför de nästföljande workshoppen av de oberoende processledarna. Från de inledande workshopparna valde ca hälften av deltagarna att delta på de nästkommande och fördjupande workshopparna. Deltagarna fick då ta ställning till huruvida den struktur i olika teman som processledarna arbetat fram, motsvarade en verklighetsbeskrivning man kände igen sig i och såg som konstruktiv att arbeta vidare med. Efter dessa gemensamma diskussioner modifierade processledarna formuleringarna så att man under den sista workshoppen kunde enas om en gemensam utvecklingsstrategi samt gemensamt rösta fram prioritetsordningen för varje utvecklingstemas insatsområden (se vidare avsnitt *D. Utvecklingsstrategi*). Workshoparbetet har utöver detta resulterat i en SWOT-analys för området samt gett underlag till områdesbeskrivningen (se vidare avsnitt *A. Analys* samt *C. Områdesbeskrivning*).

Under den sista workshoppen bjöds verksamhetsledare från Leader Gränsland i Blekinge in, för att konkretisera och ge en bild av vad leaderarbetet kan innebära i praktiken.

Under workshopparna har också frågan om områdesdelning för leaderarbetet inom Skåne Nordväst-området som helhet tagits upp och arbetats igenom. Detta arbete fokuserade

---

¹ Platserna valdes i dialog med projektledningen för förstudien Hallandsås-Bjäre, med syfte att de möten och workshoppar som sammantaget hålls inom Skåne Nordväst-området ska få god geografisk spridning som möjligt. Inom förstudien Hallandsås-Bjäre har en lång rad mindre möten och större tematiska möten hållits i den norra delen av Skåne Nordväst-området. Det föranledde valet av platser för workshopparna inom förstudien Skåne Nordväst.

inledningsvis på huruvida workshopdeltagarna upplevde eller hade argument för att en eventuell gränsdragning bör ske på ett specifikt sätt. Diskussionerna visade att de deltagande treparts-aktörerna inte såg några hinder i att identifiera sig med området Skåne Nordväst som helhet. Tvärt om såg man fördelen i och uttryckte styrkan med att vara ett stort område med innehållande många olika kvaliteter som kan dra nytta av varandra. Förstudien har dock visat att alternativet att bilda leaderområde av Skåne Nordväst-området som helhet inte är förenligt med de formella regler som gäller vid bildande av leaderområde, vad gäller högsta antal invånare i ett leaderområde. Förstudien har därför visat att Skåne Nordväst-området som helhet bör delas i åtminstone två områden. I början av maj månad arrangerades ett stormöte tillsammans med förstudieprocessen Hallandsås-Bjäre för att gemensamt diskutera gränsdragningsfrågan. Vid mötet deltog ett trettiotal aktörer, representerande ideell, privat såväl som offentlig sektor. Vid mötet föreslogs och bifölls den gränsdragning som vi i vår leaderansökan utgår ifrån (se vidare avsnitt C. *Området Skåne Nordväst Södra*).

Vid möte diskuterades också hur arbetet med att arbeta fram en ansökan bäst bör läggas upp. Mötesdeltagarna representerande ideell och privat sektor uttryckte i detta sammanhang en önskan om att den kommunalt tillsatta styrgruppen även fortsättningsvis ska ha huvudansvaret för att ta fram en ansökan. Parallellt med styrgruppens arbete ska en treparts-sammansatt grupp börja formeras och sätta sig in i arbetet för att slutligen vara de som formellt lämnar in ansökan till Länsstyrelsen.

Vid den sista av de allmänna och öppna workshoparna ombads deltagarna att anmäla sitt eventuella intresse att delta i det kommande interimsstyrelsearbetet för etablering av Leader i området. Uppmaning om intresseanmälan skickades även ut som påminnelse via mail en dryg vecka senare genom de sändlistor som de kommunala styrgruppsmedlemmarna förfogade över, samt till alla som deltagit på någon eller några av workshoparna. Den grupp som anmält intresse av att delta i en interimsstyrelse hade sitt första möte i början av juni. Samtidigt ombildades styrgruppen för förstudien på så sätt att endast de kommunala tjänstemän som representerar de kommuner som kommit att utgöra Skåne Nordväst Södra fortsättningsvis arbetar tillsammans med interimsstyrelsemedlemmarna från ideell och privat sektor.

Underlaget till ansökan presenterades av processledaren för styrgruppen i början av juni. Därefter har styrgruppen i samverkan med interimsstyrelsen ansvarat för att texten skickats ut på remiss under sommaren 2008. Den oberoende processledaren har slutligen haft ansvaret för revidering av ansökans text efter de remiss-svar som inkommit.

Totalt har ca 250 aktörer från ideell sektor och näringsliv, samt 20 aktörer från kommunerna deltagit i någon form (framför allt vid möten och workshops, men även via e-post, brev eller telefonkontakt) i arbetet med de båda förstudieprocessen Skåne Nordväst. Dessa aktörer har varit både boende och verksamma i området och haft kontakter såväl inom företag som inom föreningslivet. Detta har inneburit att det har funnits en god spridning ut i lokalsamhället och att ett starkt nätverk skapats som grund för det kommande arbetet med leadermetoden i Skåne Nordväst Södra.

A: ANALYS

För att kunna arbeta med landsbygdsutveckling krävs en god bild av de förutsättningar för utveckling som finns inom området. I det här avsnittet presenteras grundläggande fakta om området Skåne Nordväst Södra som hjälper oss att skapa en bild av vårt område. Vidare presenteras den SWOT-analys som genomfördes under förstudien. Analysen bygger på diskussioner mellan aktörer från ideell, offentlig och privat sektor och visar områdets styrkor, svagheter, möjligheter och hot.

Inledning

Den gemensamma strategi som vi utvecklats under förstudien (se vidare del D. Utvecklingsstrategi) vilar på grundläggande basfakta om området samt en gemensam analys. De basfakta som presenteras har tagits fram genom Region Skånes försorg. Analysen har arbetats fram under förstudiens öppna workshops där offentliga, ideella och privata aktörer deltagit.

Området Skåne Nordväst Södra: några basfakta

Området Skåne Nordväst Södra omfattar kommunerna Helsingborg, Höganäs, Landskrona samt Svalöv exklusive Kågeröds församling. Hela området faller under begreppet storstadsnära landsbygd och påverkas i allt högre grad av urbana miljöer inom området samt de urbana miljöer som finns i områdets närhet, som till exempel Malmö-Lund-regionen och Köpenhamn/Helsingör-regionen. Även övriga Danmark och norra Tyskland ligger inom en radie som ger områdets landsbygd en storstadsnära karaktär. Detta innebär att det urbana livet på många sätt påverkar oss som lever och verkar inom området. Öresundsregionens snabba utveckling innebär också att det sker en hög inflyttning till området.

Området Skåne Nordväst Södra har totalt 196 374 invånare varav ???? bor på landsbygden eller i tätorter med färre än 3000 invånare. Ett flertal samhällen inom området har statistiskt sett fler än 3000 invånare, men präglas trots detta av en problematik som liknar landsbygdens med till exempel svårighet att hålla en fungerande service och handel vid liv. Några delar av området präglas också av en relativt hög arbetslöshet i kombination med låg utbildningsnivå. Den sociala ekonomin ser med andra ord olika ut i olika delar av området. En viktig faktor för att lösa denna problematik ligger dock i att området som helhet också innehåller områden med en starkare social ekonomi. Att få dessa skilda områden att samspela på ett bättre sätt skulle innebära en gynnsam utveckling för området som helhet.

Befolkningens könsfördelning motsvarar genomsnittet i Skåne. Medelvärdet för den del av invånarna som är födda utomlands är i ca 7%. Att ungdomar lämnar området är något som har uppmärksammats i förstudien. Några av anledningarna till utflyttningen är att många unga vill genomföra eftergymnasiala studier och att storstadslivet lockar. Att hitta lämplig bostad i

landsbygdsområdena är svårt som ung. Merparten av de bostadsformer som erbjuds är äganderätter dominerat av småhus. Detta faktum kan påverka utflyttningen av yngre men också av äldre då man söker ett funktionellt boende inför ålderdomen. Landsbygden upplevs dock som attraktiv för många barnfamiljer. Det gäller inte bara de som har en anknytning hit sedan tidigare, utan också för dem som vill bo på landsbygden utan att ha allt för långt till staden.

Servicen i de fyra ingående kommunerna håller en hög kvalitet inom skola, vård och omsorg. Brukarna har både kommunala och privata alternativ att välja mellan. Att använda situationen med mötet mellan ”de gamla på bygden” och nyinflyttade som en inspiration och potential i landsbygdens utveckling är en viktig utmaning för bygdens kontinuitet. Det kräver uppmärksamhet och nytänkande för att inte göra om det stadsnära landskapet till urban förort, utan att de kvaliteter som finns bevaras och utvecklas på ett sätt som tar tillvara och utvecklar de styrkor som finns i natur- och kulturbygden.

Att vårda och utveckla de resurser som det stadsnära landskapet i området Skåne Nordväst Södra har, kräver kunskap och entreprenörskap. Att stärka relationerna mellan gymnasieutbildningarna och närsamhället är därför önskvärt, inte minst vad gäller entreprenörskap, jordbruk och för området traditionella hantverk. I området finns också välrenommerade folkhögskolor samt högskoleutbildning med stark anknytning till lokal verksamhet i området. Närheten till regionens övriga universitet och högskolor är också viktig och samverkan kan utvecklas ytterligare i t ex frågor om naturvård och rekreation, odling och livsmedelsförädling.

Näringslivet i området omfattar ett stort antal företag med fler än 100 anställda. Andelen mindre företag (med 0-4 anställda) är dock dominerande. Andelen nyetablerade företag är också betydande, sett på området som helhet. Jordbruksverksamheten är central för området och här finns områden med högt klassad jordbruksmark.

Pendlingen in till områdets centralorter men också till övriga centralorter i regionen är en viktig faktor för områdets attraktivitet och för möjligheterna att skapa fungerande vardagsliv och goda förutsättningar för företagande. Idag är pendling med bil det vanligaste färd sättet att ta sig inom området samt fram och tillbaka till staden. Områdets tillgång till E6, järnväg, hamnar samt flygplatser i områdets närhet, är också viktig för mobiliteten, inte minst för företagandet inom området. De allmänna kommunikationerna är förhållandevis väl utbyggda i området, inte minst genom lokaltågtrafiken. Förstudien har dock visat att det finns behov av utökade allmänna kommunikationer, både för oss som bor och verkar i området och för de som vill besöka oss. Att minska beroendet av biltransporter både för privat bruk och för företagets logistik är också viktigt för att minska transporterens långsiktiga miljöpåverkan.

Basfakta i korthet

Leader Skåne Nordväst Södra i sammanfattning:

- Omfattar kommunerna Helsingborg, Höganäs, Landskrona samt Svalövs kommun exklusive Kägeröds församling.
- Centralorter i området: Helsingborg, Höganäs, Landskrona och Svalöv.
- Ligger inom Region Skåne och organiseras under Länsstyrelsen i Skåne Län.
- Hela området är att betrakta som storstadsnära landsbygd.
- Områdets yta: 805 km²
- Antal invånare inom området (exkl. tätorter större än 3000 inv.): 22 personer.
- Genomsnittlig befolkningsmängd: ca 18 inv./km²
- Befolkningens könsfördelning (män/kvinnor): 52/48.
- Invandring: ca 7 % av befolkningen är födda i annat land än Sverige.
- Antal småföretag: Företag med 0-4 anställda är den dominerande företagsstorleken i området.
- Ideell sektor: Den ideella sektorn är väl utvecklad i området genom lokala byalag, kultur- och idrottsföreningar. Aktiviteten är dock inte jämt fördelad över området.

Invånarantal: Kommun	Antal inv. totalt	Antal inv. i tätorter större än 3000 inv.
Helsingborg	122 707	105 729
Höganäs	23 857	17 551
Landskrona	40 700	29 227
Svalöv exklusive Kägeröds församling		
Totalt:		
Underlag för nationell finansiering (totala invånarantalet minus antalet invånare i tätorter större än 3000 inv.)		

SWOT-analys

Den SWOT-analys som presenteras nedan fokuserar nuläget för området Skåne Nordväst Södra samt de förutsättningar som finns för vidare utveckling av området. SWOT är ett engelskt uttryck som utläses strengths (styrkor), weaknesses (svagheter), opportunities (möjligheter) och threats (hot). En sådan analys visar därmed vilka starka sidor som leaderarbetet kan bygga vidare på, vilka behov av utveckling och förändring som finns lokalt, var det finns potential till ny utveckling – men också vilka hot som finns.

Den SWOT-analys som presenteras här bygger på lokala aktörers upplevelser och erfarenheter. Den har arbetats fram under förstudiens workshops och möten i dialog mellan privata, ideella och offentliga aktörer.

Styrkor och möjligheter

Områdets styrkor och möjligheter handlar om vilka befintliga strukturer och processer som kan stödja vidare utveckling samt vilka möjligheter det finns för nya inriktningar och initiativ.

Den nära kontakten med de urbana områdena innebär en stor potential av besökare för olika typer av aktiviteter. Landskapet i sig utgör här en viktig tillgång som förutsättning för bostadsnära rekreation. Också för oss som bor och verkar i området är det landsbygdens kvaliteter i form av sinnliga upplevelser, tillgång till tystnad och ostördhet något som vi vill framhålla. Dessa kvaliteter, med det urbana livets utbud inom nära räckhåll är en stor styrka för området. Här finns flera kända och uppskattade attraktioner och naturområden; som slottsmiljöerna, flera skyddade naturområden och lokala besöksmål. Vatten är en viktig faktor i området, både genom den långa och varierade kuststräckan och Ven samt genom områdets åar och vattendrag. Dessa spelar en viktig roll för natur- och friluftslivet. Möjligheterna till ett varierat friluftsliv är en potential att utveckla, till exempel genom de goda förutsättningar för sportfiske som finns i området och strövmöjligheter längs vattendrag. Också områdets rika kulturhistoria, synlig i gamla orter, städer och slottsmiljöer har möjlighet att utvecklas för ett mer kulturellt inriktat friluftsliv. En stor styrka i detta arbete har vi i områdets goda kommunikationer med omvärlden.

Det kraftfulla jordbruket med sin flertusenåriga historia är en grundläggande kvalitet i vårt område. Jordbruket innebär en god bas för matproduktion och livsmedelsförädling, vilket har utvecklat en lokal matkultur. Detta ser vi som en stor tillgång med möjlighet till ytterligare utveckling, gärna i kombination med besöksnäring för rekreation och hälsa, för ett gott boende, samt för lärande och utbildning i ett område med lång historia.

En lång tradition av hantverk i området har bidragit till hantverkskunnande och kreativitet. Området har en stor bredd av verksamhetstyper. Upplevelsen av en mångfald av kunnande och kompetens är en bra bas för ett utvecklat entreprenörskap inom en mängd områden och korsbefruktning mellan olika traditionella sektorer.

Vi har i området också inlett ett arbete med varumärkesetablering för att profilera området och öka dess tydlighet och attraktivitet. Det arbetet utgör en bra grund att gå vidare utifrån med nya koncept och nyetablering av verksamheter.

Med vår närhet till urbana områden har vi också nära till centrala aktörer för utbildning och forskning. Detta är en tillgång som vi skulle kunna utveckla än mer för att på olika sätt utveckla vår bygd.

Svagheter och hot

Risken i att vara ett landsbygdsområde i stadens närhet är att utsättas för förändringar som är mer på stadens villkor än på landsbygdens. Detta är något som vi upplever som ett hot för området. De resurser av avskildhet, tystnad och natur som finns i området riskerar att försvagas om vi inte utgår från kultur- och naturlandskapets innebörda värden då vi utvecklar och förnyar i området. Att vårda landskapets med dess karaktär i byggnader och brukningsmetoder är svårt på grund av bristande resurser i form av tid, pengar och kunskap. Den många gånger bristande vården hotar att rasera områdets tillgång i värdefulla natur- och kulturmiljöer.

Andelen allemansrättslig mark i vårt område är extremt låg. Det kan utgöra ett hinder då vi vill utveckla möjligheter för så väl oss själva som vår besökare från storstaden att röra sig i landskapet. Att arbeta med tillgängligheten till landskapet är därför en viktig fråga för oss.

Det är lätt att ta sig till vårt område. Men väl i området är man många gånger hänvisad till bil för att ta sig ut i de lokala bygderna.

Vi har ovan beskrivit styrkan i en påbörjad samverkan kring de tematiska koncept och varumärken för produktion och friluftsliv i området. Under förstudien lyftes dock behovet av att ytterligare utveckla detta arbete för att enskilda entreprenörer ska kunna omfattas av det arbetet. Inom näringslivet i stort saknas det stöd och mentorskap för diversifiering och nyföretagande.

När det gäller jordbruksföretagen har förstudien pekat på ett behov av kompetensstärkande utbildning som stöder jordbrukaren i hans/hennes roll som företagare, entreprenör och arbetsgivare. Det kan handla om t.ex. spets- och vidareutbildningar inom t.ex. växtodling, trädgårdsnäring och förädling. Jordbrukets är en stor styrka för området. Det finns dock ett behov av att ytterligare ta till vara och utveckla den naturvårdande aspekter inom näringen inte minst vad gäller alltför höga läckage av växtnäring och bekämpningsmedel, vilket hotar områdets vattenkvalitet. Förändringar inom jord- och skogsbruket har stor påverkan på hela områdets miljö tillstånd. Erfarenhetsutbyte, kunskaps- och kompetensutveckling är viktiga faktorer för att utveckla det miljöarbete som redan pågår inom näringen. Här kan samverkan mellan jordbrukets företagare och lokala naturbruksgymnasium och studieförbund vara ett viktigt komplement i utbildningsfloran. En utökad samverkan med regionens högskolor är också en viktig utvecklingsväg.

Bristen på ett varierat utbud av boendemöjligheter är ett hot mot en naturligt blandad åldersstruktur i vårt område. Både för unga och gamla är valmöjligheterna för små för att motsvara de behov som finns. Under förstudien har bristen på infrastruktur i form av bredband, cykel- och gångbanor samt väl fungerande allmänna kommunikationer lyfts fram. Detta påverkar också attraktionskraften och möjligheten för yngre såväl som äldre att bo kvar.

SWOT-analysen i korthet

Styrkor

- Kulturhistorien är väl synlig bland annat i områdets många gamla orter och städer och slotten med dess parker och brukade landskap.
- Den goda åkerjorden är en viktig resurs för ett betydande jordbruk med animalieproduktion, frukt, grönsaker och spannmål.
- Matproduktion är sedan länge en viktig och stark näring i området. Den bygger på goda förutsättningar för nischodling och förädling och har gett upphov till en rik matkultur.
- Området har en resurs i tillgången till vatten på olika sätt - i kustbygden och ön Ven, såväl som i åar och vattendrag.
- Området har fina naturreservat men mycket liten tillgång till allemansrättslig mark.
- Området har en spännande och rik industrihistoria, bland annat med en välkänd keramisk profil.
- Mycket konstnärlig verksamhet bedrivs av människorna i området. Gemensamma turistverksamheter kring detta finns redan etablerat, tex i Konstrundan och Trädgårdsrundan.
- Området är mångfacetterat vad gäller typer av verksamheter som ryms i området, det finns redan många kombinationer av verksamheter. Kunskapen och kompetensen är stor i området. Upplevelsen av mångfalden och mångkulturen är stark.
- Närhet till staden, närhet till många människor (Köpenhamn, Malmö, Hamburg) ger området ett bra geografiskt läge med utbildnings- och arbetsmöjligheter på nära håll, men även ett gott underlag för en rik besöksnäring.
- Bra infrastruktur, tätt vägnät, små avstånd - tätbefolkat området och fortfarande låg prisnivå på boende mm. En terräng som är lättexploaterad.
- Området har en bra regional profilering tillsammans med leaderområde Skåne Nordväst Norra, med ett inarbetat och etablerat "varumärke" i begreppet Skåne Nordväst - en stark och bred turistnäring finns. Även flera, mer lokala varumärken och "koncept" är redan utvecklade.

Möjligheter

- Området har plats för expansion och exploatering. Att växa i lagom takt genom samarbete ger möjlighet till nya affärsmöjligheter som är positiva för landskapet, människor, djur och natur.
- Den rika variation och blandade kompetens med stark lokal förankring som finns i områden, utgör en stor potential att våga tänka okonventionellt och nytt; att ta tillvara entreprenörsandan. Skapa fungerande kontor för att få ner kostnader och resande.
- Ett ökat samarbete och samverkan, genom till exempel sektorsövergripande nätverk och plattformar, skulle gynna områdets utveckling.
- Ökad utveckling av områdets utbildningssektor, samt forskning och utveckling, inom till exempel de areella näringarna.
- Friskvård och livsbetingelser som skapar och upprätthåller människor i balans är något att utveckla. Tillgång till tystnad och ostördhet är en viktig resurs i detta arbete. Utveckla rekreation och hälsovård, gärna kopplat till ekologisk odlande. Utbildning inom områden för hälsovård och rekreation. Skapa nya, attraktiva, ekologiska boendemiljöer med anknytning till natur- och kulturlandskapet.
- Att utveckla friluftslivet genom till exempel, cykel-, vandrings-, respektive ridleder är en möjlighet att förbättra såväl livskvaliteten för boende i området, som att öka attraktionskraften på utifrån kommande

Svagheter

- Ingen genomtänkt trafikstrategi, med dåliga kommunikationer särskilt i inlandet. Alltför dåligt utbyggd lokal järnvägstrafik. Brister även vad gäller bredband, cykel-, vandrings-, och ridleder samt skyltning.
- Fast förbindelse Helsingborg- Helsingör saknas och samverkan med Danmark är dåligt utvecklad.
- Import av (dålig) mat undergräver förutsättningarna för det lokalt producerade.
- En provinsial attityd kan göra sig gällande, med låg integration och ojämn balans mellan områdets västliga och östliga sida.
- Dåligt fungerande administrativa och organisatoriska strukturer för landsbygdens utveckling. Kommungränserna skapar hinder, såväl som att byalag eller motsvarande inte finns i alla bygder än.
- Bristande synliggörande av de nätverk och "koncept" som redan finns.
- På sina håll är arbetslösheten hög, inkomstnivå och utbildningsnivå låg samt befolkningsstrukturen sned och stagnerad.
- Brist på valmöjligheter i boendet, särskilt för ungdomar och äldre.
- Splittrad hemmatillvaro – man är till exempel både frisör och bonde för att få vardagslivet att gå ihop.
- Det kan vara svårt att vårda bygden med dess byggnader och landskap, på grund av bristande resurser, tid och kunskap.
- Otrygghet relaterat till utsatt för (in)brott - dålig legal bevakning och svåra villkor för försäkringar vad gäller inbrott på landsbygden.

Hot

- En hotbild för det stadsnära landskapet är en alltför ensidig urbaniseringsprocess av traditionell karaktär; att resurser av tystad, god luft och upplevelser av sammanhang och kontinuitet skärs sönder genom exploatering och tätande trafik i luft och på väg.
- Den lokala kulturen i form av kulturlandskapet och lokal produktion av till exempel mat, hotas av globalisering och stordrift. Stormarknadernas dragningskraft.
- Värdefull kunskap försvinner genom brist på naturligt generationsskifte och att nyinflyttade inte integreras i den traditionella, lokalt betonade kunskapen.
- Stor konkurrens från näraliggande områden som Malmö/Lund, Köpenhamn/Roskilde.
- Miljöförstörande effekter på området genom sur luft från näraliggande områden. Tät fartygstrafik i Öresund ökar olycksrisker. Stigande havsnivåer.
- En hög miljöbelastning orsakad av växtnäring och bekämpningsmedel.
- Strängare krav på minskade utsläpp av klimatgaser kan drabba betesdriften inom området.
- Segregation och avfolkning, speciellt på Ven. Icke-fastboende ökar, husen står mörka på vintern. Konkurrens vid markköp mellan brukare och visstidsboende.

B: LAG-ORGANISATION

I april månad 2008 påbörjade styrgruppen för förstudieprojektet arbetet med tillsättande av LAG-ledamöter. Anmälningssblanketten ”Intresseanmälningar till LAG” skickades ut till ett 50-tal personer som deltagit i temamöten under perioden februari – mars 2008, samt till cirka 75 personer som deltagit i workshops inom förstudie Skåne nordväst under mars 2008. Anmälningssblanketten förmedlades också internt i styrgruppen samt till politiker och tjänstemän i respektive kommun i förstudieområdet. 12 stycken intresseanmälningar inom det södra området, fördelat på 5 kvinnor och 7 män, inkom. Detta faktum fick avgöra vägvalet att bilda en interimsstyrelse.

Interimsstyrelse

Efter den delning av Skåne Nordväst i två områden som styrgrupperna för Hallandsås-Bjäre och Skåne Nordväst föreslog, kvarstod 12 intresseanmälningar i den södra delen. I styrgruppen beslutades då att föreslå de intresserade att bilda en interimsstyrelse, för att inte dränera gruppen med en valberedning. På så vis är de intresserade valbara till LAG. Förslaget diskuterades och antogs vid ett möte 12 juni mellan styrgruppen och de intresserade. Vid samma möte utsågs inom interimsstyrelsen en arbetsgrupp/sekretariat med fyra personer som aktivt arbetar med LAG-bildandet, stadgeskrivande mm.

Bildande av ideell förening och LAG

Om ansökan beviljas kommer en ideell förening ”Leader Skåne Nordväst Södra” att bildas. Föreningen skall vara öppen för både fysiska och juridiska personer som vill delta i områdets landsbygdsutveckling. Den ideella föreningen blir huvudman och juridisk person för områdets LAG samt – tillsammans med den ideella föreningen ”Leader Skåne Nordväst Norra” ansvarig för leaderområdets verksamhetskontor. Förslag till stadgar med ändamålsparagrafer mm utarbetas under sommaren av Interimsstyrelsen.

Sammansättningen av LAG följer de uppsatta förutsättningarna

30 % från ideell sektor

30 % från privat sektor

40 % från offentlig sektor

LAG-ledamöternas kompetens

Ledamöterna har följande kompetens, kopplat till utvecklingsstrategierna i Leaderansökan:

XX
XX
XX

De horisontella prioriteringarna uppfylls på följande sätt:

XX
XX
XX

Näringslivets och arbetsmarknadens organisationer är representerade på följande sätt:

XX
XX
XX

LAG kommer efter behov att adjungera extern kompetens i syfte att öka kunskapen och förbättra samarbetet med andra viktiga aktörer inom verksamheten.

LAGs uppgifter

Huvuduppgiften för LAG blir att fatta beslut om vilka projekt som ska beviljas samt ansvara för att arbetet drivs framåt enligt utvecklingsstrategierna i denna ansökan. LAGs ledamöter kommer att agera som initiativtagare och pådrivare och verka långsiktigt och utifrån ett helhetsperspektiv, att informera om Leaderområdets verksamhet samt stimulera och motivera landsbygdens föreningar, företag och invånare att söka Leaderprojekt. LAG-ledamöterna kommer också att initiera egna projekt.

Det åligger särskilt LAGs ledamöter att

- ta fram stadgar för verksamheten.
  - svara för föreningens organisation och förvaltning av föreningens angelägenheter.
  - svara för att verksamheten genomförs enligt fastställd utvecklingsstrategi så att medlemmarnas intressen tas tillvara.
  - ta fram budget för verksamhetsåren fram till och med 2013.
  - besluta i frågor om projektförslag och projektfinansiering.
  - vara personalansvarig för Leaderkontorets anställda.
  - ansvara för och förvalta föreningens medel och budget.
  - informera om föreningens verksamhet till medlemmar och potentiella medlemmar.
  - att verkställa åligganden utifrån föreningens stadgar.
-

- att i ett tidigt skede ta fram tydliga rutiner och en policy för jäv och verka herefter.

Bildande av LAG och Leaderområde

LAG bildades vid ett första styrelsemöte den xxx september och har utformat en ansökan om Leaderområde utifrån utvecklingsstrategier beskrivna i denna rapport. Leaderområdet ska heta Leader Skåne Nordväst Södra

Leaderkontoret

LAG rekryterar inom 4 månader från LAGs bildande, verksamhetsledare samt övrig kanslipersonal till Leaderkontor. LAG kommer att utforma arbetsbeskrivningar till personalen.

Verksamhetsledaren kommer att ägna sig åt initiering och utveckling av verksamheten, samt arbeta utåt med informationspridning och marknadsföring av Leaderområdet utifrån LAGs riktlinjer.

Verksamhetsledaren

- ansvarar för att information sammanställs till LAGs ledamöter och LAGs sammanträden
- bereder projektärenden, följer upp, ger support samt utvärderar projekt.
- föredrager projektärenden vid LAGs sammanträden.

I övrigt kommer LAG att tillsätta personal som ansvarar för det dagliga administrativa arbetet med ekonomihantering, information, uppdatering av hemsida, samt viss projektadministration som registrering och handläggning av inkomna projektansökningar och viss projektberedning.

Förslag finns att ett gemensamt Leaderkontor för både Leader SkNv Södra och Norra ska förläggas i Åstorp. Åstorp är centralt belägen i Leaderområdet och har goda kommunikationer. Kontoret kommer att ha utrymme för sekretariat, personal samt mötesplatser. På kontoret finns också tele- och datakommunikation. LAG ser gärna att andra kompetenser med EU-erfarenhet förläggs i anslutning till Leaderkontoret, då detta kan ge upphov till synergieffekter. Leaderkontoret kommer att vara en fysisk mötesplats för projektägare och LAG och vara tillgänglig även kvällar och helger.

Leaderkontoret kommer också att ha i uppgift att vara ett PR-kontor för Leaderarbetet i båda områdena.

Genomförande av LAGs verksamhet

LAGs ledamöter samt personal på Leaderkontoret kommer att aktivt verka för att initiera och stödja aktiviteter med syfte att skapa ökat engagemang i hela Leaderområdet.

Följande aktiviteter, marknadsföringsinsatser och informationsspridning i linje med Leaderområdets utvecklingsstrategier, kommer att genomföras under 2009:

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Hemsida

Ungdomscheckar

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Mindre arbetsgrupper med ledamöter från LAG kopplas till respektive aktivitet, och följer upp utvecklingen av aktiviteten. Om aktiviteterna informeras på Leaderområdets hemsida.

Budget

Den totala budgeten för Leader Skåne Nordväst Södra uppgår till 8,24 (?) miljoner kronor för 2009 och för hela programperioden 2009 – 2013 41,2 (?) miljoner kronor. Nedanstående procentuella fördelning mellan finansiärerna måste upprätthållas för att alla medel ska kunna utnyttjas.

Privata näringslivet/ideell sektor*	30 %
EU och staten(via Jordbruksverket)	49 %
Övrig offentlig verksamhet (statliga verk, kommun, region, universitet m fl)	21 %

* Näringsliv och ideell sektor kan välja mellan kontantinsats eller arbetstid.

Ekonomisk fördelning och kommunernas åtaganden finns i särskild bilaga.

<u>Åtgärd</u>	<u>Belopp</u>	<u>Andel %</u>
1. Förbättra konkurrenskraft inom jord o skogsbruk		
2. Förbättra miljö o landskap		
3. Diversifiering och förbättrad livskvalitet på landsbygden		
4. Transnationella och interregionala projekt		
5. Administrativa kostnader för LAG och Leaderkontor		
SUMMA:		

Utgångspunkten för budgetprioriteringar mellan utvecklingsteman är att medel fördelas lika mellan de fem temana. Under det konstituerande föreningsmötet kommer dock denna fråga att

behandlas som en del av upprättandet av såväl en årsbudget som en översiktlig budget för hela programperioden.

Den dominerande insatsen blir xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx. LAG gör följande bedömning av resursbehovet utifrån åtgärder inom landsbygdsprogrammet:

<u>Åtgärd i landsbygdsprogrammet</u>	<u>Belopp</u>	<u>Andel %</u>
x		
x		
x		
x		
x		
x		
Kompetensutveckling		
SUMMA		

Administrativa kostnader för LAG och Leaderkontor

LAGs ledamöter och Leaderkontorets personal har som grundläggande uppgift att verka som stöd för projektägarna samt aktivt arbeta med informationsinsatser.

Utifrån den totala budget får 18 % användas till administrativa kostnader. Detta motsvarar x % eller x.xxx.xxx kronor per år av den totala årliga budgeten på 8,2 miljoner kronor. Bedömningen är att LAG med följande resursfördelning ska kunna bereda och besluta om cirka xx projekt per år.

Kostnader LAG
Personal
Information
Lokaler
Externa tjänster
Övrigt
SUMMA

Finansiering

Den offentliga medfinansieringen kommer från kommunerna Helsingborg, Höganäs, Landskrona och Svalöv. Beslut om kommunal medfinansiering och garanti om att 75 % av finansieringen finns tillgänglig från start fattas i slutet av sommaren.

Informationsspridning genom IT

Förutom de fysiska nätverk som föreningens medlemmar, organ och kansli utgör, kommer också olika ingångar att skapas via Internet. Skåne Nordväst deltar redan i uppbyggnaden av en samlade portal för alla Leaderområden i Skåne. Där kommer grundläggande information om Leader att finnas, men också specifika ingångar till varje enskilt leaderområde.

Internetportalen www.skanenordvast.com är redan en etablerad plattform för informationsspridning om det kommande Leaderarbetet i Skåne Nordväst. Här kommer det finnas möjlighet att aktivt följa det lokala arbetet med Leader, kontakta pågående projekt, ladda ner stöd för projektansökan samt hitta såväl mer övergripande information som kontaktvägar till föreningen, dess organ och kansliet.

Dessutom kommer kansliet att ta fram en kort information samt en länk som lokala organisationer kan använda sig av på sina egna hemsidor eller portaler. Det står självklart lokala aktörer fritt att via sina informationskanaler informera om Leader på ett sätt som är anpassat för organisationens medlemmar och intressenter.

C: OMRÅDE SKÅNE NORDVÄST SÖDRA

Arbetet med Leader bygger på att deltagarna är intresserade av att bidra till landsbygdsutvecklingen inom ett visst geografiskt område. I det här avsnittet ger vi en fördjupad presentation av vårt område, som vi kallar Skåne Nordväst Södra. Vi presenterar områdets gränser, landskapskaraktärer och sammanbindande faktorer.

Förstudiens geografiska område

Området Skåne Nordväst Södra omfattar kommunerna Helsingborg, Höganäs, Landskrona, samt Svalövs kommun exklusive Kågeröds församling. Området har en total yta av 805 km² och karaktäriseras av ett öppet jordbruks och beteslandskap.

Leader Skåne Nordväst Södra gränsar i norr till Leader Skåne Nordväst Norra och följer kommungränserna mot Ängelholm, Åstorp och Bjuv. Gränsen fortsätter i öster genom Svalövs kommun så att Kågeröds församlingsgräns även bildar en östlig gräns för leaderområdet. I sydöst gränsar området mot Leader Mittskåne och Eslövs kommun. I söder gränsar området mot Leader Lundaland och Kävlinge kommun. Områdets västra gräns utgörs av kuststräckan längs Öresund upp till Kullen och därefter längs Skäldervikens södra strand till Ängelholms kommungräns. Området omfattar också Sveriges sydligaste skärgård i ön Ven i Öresund.

KARTA

Samverkan med andra leaderområden

Leader Skåne Nordväst Södra gränsar i norr till Leader Skåne Nordväst Norra. De två leaderområdena har en gemensam historia i sina respektive förstudieprocesser. Ambitionen i förstudieprocesserna har varit att undersöka hur leaderarbetet bäst ska organiseras för att på ett så bra sätt som möjligt gynna landsbygdutvecklingen i Skåne Nordväst-området som helhet. Detta har inneburit att förstudieprocesserna pekat mot en lösning med två separata leaderområden: Skåne Nordväst Norra respektive Skåne Nordväst Södra. Ambitionen är att dessa två områden ska ha ett mycket nära samarbete, inte minst vad gäller leaderkansli (se vidare *del B. LAG*). Gränsdragningen mellan de båda områdena är gjord för att på bästa sätt gynna en jämlik samverkan mellan de båda områden.

Bildandet av ett leaderområde kräver att det upprättas tydliga och klara gränser. Samtidigt vet vi av erfarenhet att mycket av rörligheten och också många verksamheter och projektidéer på landsbygden är gränsöverskridande. För att inte bryta redan uppbyggda nätverk och hindra kreativ utveckling vill vi här betona några områden där behov av gränsöverskridande arbete har betonats under förstudien.

Mycket av arbetet i förstudien har fokuserat på betydelsen av utveckling av rid-, vandrings-, cykel- och kanotleder, samt utvecklad kollektivtrafik. Detta arbete bör till sin natur vara gränsöverskridande och inkludera arbete över leadergränserna för bästa resultat. Likaså gäller det arbetet med vattnets förekomst i landskapet och vattenkvalitetsfrågor, vilket också har varit ett viktigt tema under förstudiearbetet. Vege-projektet är ett exempel på hur vattenrelaterade projekt inte kan begränsas av administrativa gränser, utan tvärt om kräver samverkan över kommun- och leadergränser.

Inte bara fysiska strukturer i landskapet uppmanar oss att arbeta för gränsöverskridande samverkan. Potentialen till utvidgad kulturell aktivitet i vårt område kan gynnas av nära samverkan med angränsande leaderområden. Även de strukturer som omfattar de *horisontella målen* inom Leader, *hållbarhet, jämlikhet, barn- och ungdomsperspektiv, integration* och *tillgänglighet* uppmanar oss till att arbeta gränsöverskridande för att uppnå bästa resultat. (Se vidare under avsnitt *D. Utvecklingsstrategi*.)

Samverkan kring havs- och kustfrågor

För ön Vens del är ett nära samarbete med andra skärgårds- och kust-leaderområden redan etablerat vilket kommer att gynna erfarenhetsutbyte och samverkan under den kommande leaderperioden. Det är också en självklarhet för Leader Skåne Nordväst Södra att orientera oss mot samverkan över Sundet.

Som beskrivits tidigare pågår diskussioner om att bilda ett kust- eller havs-Leader som ska förena kust- och havsområden i Sverige. Inom EU pågår också ett intensivt arbete med att implementera EU:s vattendirektiv vilket kan innebära inrättande av fiskeområden. Eftersom Leader Skåne Nordväst Södra omfattar en lång kuststräcka och havet är viktigt för många verksamheter inom området, kommer samverkan med sådana områden att vara av stor vikt. Under förstudien har dock dessa områden inte tagit fast form och samverkansdiskussionerna har därmed inte kommit igång. Föreningens styrelse och kansli kommer dock att bevaka utvecklingen och föra fram förslag om samverkan med sådana områden när det blir aktuellt.

Samverkan på regional och nationell nivå

Under förstudien har vi börjat bygga såväl regionala som nationella nätverk som kan ligga till grund för kommande samverkan i små och stora projekt. Regionalt har arbetet framför allt fokuserat på att vara med och skapa ett gemensamt forum informations- och erfarenhetsutbyte

för alla leaderområden i Skåne. Representanter från de olika områdena har därför träffats löpande under förstudieperioden. Detta är en samverkan som vi ser innebär en stor potential; att leaderarbetet i respektive område i Skåne gemensamt strävar efter en regional effekt i slutändan. En viktig aspekt av en sådan win-win-hållning mellan leaderområdena i Skåne är tillgången till natur- och naturupplevelser för den i huvudsak urbana skånska befolkningen. Att vara öppen för samverkan över leadergränserna är för oss en självklarhet för att – på ett sätt som gynnar både besökare och hemmahörande – utveckla de resurser till friluftsliv som finns i Skåne som helhet.

Eftersom vi som deltagit i förstudien inte har några tidigare erfarenheter av leaderarbete togs redan under förstudien nationella kontakter med andra leaderområden. Framför allt har vi ett behov av att knyta till oss mentorer från andra områden i Sverige. Ett sådant mentorsarbete har redan startat i samverkan med Leader Gränsland i Blekinge, där bl.a. verksamhetsledaren fungerat som mentor under förstudien. Vi har under förstudien också haft besök av en representant från Leader Nedre Dalälven som delade med sig av erfarenheter från arbete med Leader+, U-land och Landsbygdsnätverket.

Regionala och nationella projekt kommer framför allt bedrivas i form av LAG-projekt. LAG-kansliet kommer att ha huvudansvaret för att upprätthålla regionala kontakter.

Samverkan på internationell nivå

I utvecklingsstrategin för Skåne Nordväst Södra vill vi också dra fördelar av samverkan med leaderområden i andra delar av EU. Styrelsen och kansliet kommer att arbeta för att stödja aktörer som vill skapa internationella samverkansprojekt och kommer också att arbeta med att finna fler internationella parter vartefter behov uppstår. Internationella samverkansprojekt kan också initieras i form av LAG-projekt (se avsnitt B. LAG).

Områdets landskapskaraktärer

Landskapskaraktär är ett begrepp som beskriver hur ett områdes fysiologiska och kulturella egenskaper har påverkat varandra över tid så att landskapet har tagit en viss form. Området Skåne Nordväst Södra präglas av **låglänt landskap** genom att omfatta södra och sydvästra delarna av Ängelholmsslätten och den norra halvan av Lund- och Helsingborgsslätten. Därutöver ingår också **höglänt landskap** i form av Kullaberg och en rand av **backlandskap** i områdets östra kant.

Området har sin karaktär i ett öppet jordbruks- och beteslandskap. I områdets västliga delar är kontakten med Öresund och den långa kustremsan karaktärs- och identitetsskapande, medan den östliga delen av området gränsar till ett mosaikartat odlat backlandskap. Området Skåne Nordväst Södra präglas i sin norra del av Kullens mosaikartade och skogsklädda åslandskap vilket knyter an till Söderåsen (utanför gränsen för Skåne Nordväst Södra) med sin likartade karaktär. Dessa landskapstyper skapar en fond till områdets karaktär av slättlandskap.

Kullaberg associeras med naturupplevelser i Öresundsområdet. Kullaberg reser sig ur havet till en höjd på 150 möh och sluttar sedan över ett mjukt kuperat landskap ner mot den angränsanden slätten i söder. Området har sedan 1800-talets slut utvecklats från ett agrart landskap präglat av betesmark under administration av Krapperups gods, till ett viktigt fritidslandskap med omfattande sommarturism. På grund av sitt lite avsides läge har områdets fritidsbebyggelse inte omvandlats till helårsboende för pendlare. Naturvärdena i området är höga längs kusten såväl som i de betade fäladsmarkerna och i de branta skogsklädda sluttningarna. I det inre av området dominerar ett småskaligt och varierat jordbruk i kombination med djurproduktion. Kustens hamnar är hemmahamnar för ett mindre antal yrkesfiskare.

Då vi lämnar Kullabergs högresta branter och beger oss mot sydost möter vi **Ängelholmsslätten** som breder ut sig inåt landet och en bit söderut mot Helsingborg. Åt öster ger Söderåsens skogsbeklädda sluttningar en inramning åt slättbygden. I den delen av Ängelholmsslätten som ligger inom området Skåne Nordväst Södra är naturvärdena knutna främst till mindre skogsdungar, parker, kyrkogårdar, äldre hägnader, trädgårdar och gårdsmiljöer. Utöver dessa naturvärden är kuststräckans ängsmarker betydelsefulla för flora och fauna. En omfattande utdikning har medfört att vattentillgången i landskapet är liten – utöver kuststräckorna och den visuella kontakten med Skälderviken och Öresund. Utdikningen har inte mist påverkat tillflödena till Vege å, vilka till stor del finns inom området Skåne Nordväst Södra. De bästa jordarna i området hör till klass 8-10, vilket lagt grunden för en produktionsinriktad fulläkersbygd med låg andel allemansrättslig mark. I området är det främst spannmål och oljevaxter som odlas. Djurtätheten är relativt hög i området. Andelen ekologisk odling är lägre än i Skåne som helhet. Lantbruket medför en hög belastning av växtnäring i områdets vattendrag. Längs områdets kust ligger ett flertal hamnar med ett tiotal yrkesfiskare och området har potential att utveckla näring kring sportfiske.

Ängelholmsslätten övergår i söder i **Lund- och Helsingborgsslätten**; ett möte mellan den mer lantliga fulläkersbygden i norr och den mer urbant präglade slättlandskapet kring Helsingborg och söder ut mot Landskrona och Svalöv. Området är en flack, svagt böljande jordbruksbygd, med Saxån och Råån som viktiga bärare av naturvärden. Området som helhet är mycket utdikad och saknar i stort sett sjöar. Kuststräckan har en viktig betydelse för växt- och djurlivet i området. I det moderna jordbrukslandskapet fungerar också mindre skogsdungar, delvis bevarade stenmurar, pilevallar, parker, kyrkogårdar och äldre trädgårdar och gårdsmiljöer en viktig roll som hemvist för flora och fauna. Råån och Saxån är vandringsvatten för havsöring. Gädda och abborre bidrar också till goda fiskemöjligheter. Jordbruket har tusenårig tradition i området – de bästa jordarna är klassade 8-10. Efter 1800-talets skiften har området en struktur med förhållandevis stora, spridda gårdar. Området är framför allt orienterat mot växtodling. Andelen ekologisk odling är mindre än i Skåne som helhet. Kommunikationsstråk i form av vägar, järnvägar och kraftledningar ger området en urban karaktär, vilket också förstärks av förhållandevis unga villaområden i de äldre byarnas utkanter. Ljudliga så väl som visuella och fysiska barriärer är vanliga i landskapet. Den östra delen av området präglas dock fortfarande i huvudsak av en mer lantlig karaktär. Karaktären påverkas dock här på ett annat sätt, nämligen genom den visuella förändring som introduktionen av salix i åkerbruket för med sig. Den allemansrättsligt tillgängliga marken i området är extremt låg.

Ön Ven tillhör denna landskapskaraktär, men präglas till stor del också av de faktorer som gäller för skärgårdsbygd; bristande kommunikationer och stora svängningar i befolkningstäthet mellan vinter- och sommarhalvår. Detta har gjort att Ven – sina likheter i landskapskaraktär till trots – utvecklat en småskalig diversitet i produktionen, med turistnäring som bas.

I söder övergår åsen gradvis i ett mjukt backlandskap utan större topografisk variation – **Södra mellanbygden**. Södra mellanbygden fungerar som en övergång mellan Söderåsens ås- och skogskaraktär och den flacka Lund- Helsingborgsslätten. Detta områdes naturvärden är knutna till de örtrika bokskogarna och det småskaliga mosaikartade landskapet rikt på gränsmarkering och mindre landskapselement.

Sammanbindande faktorer inom området Skåne Nordväst Södra

- **Relationen till stadsbygden**

Hela området Skåne Nordväst Södra kan beskrivas som ett stadsnära landskap. Många pendlar dagligen eller då och då mellan områdets landsbygd och stadsbygd. Vi som bor och verkar i

området har tillgång till både stad och landsbygd, vilket är en styrka både med avseende på variation och upplevelse, men också sett ur ett ekologiskt perspektiv. Kan vi förbättra och underlätta positiva flöden mellan stadsbygden och det omgivande landskapet har vi mycket att vinna på minskade transporter. Det kan gälla såväl matvaror och energi som de resande som fritidsresande innebär. Att skapa fungerande stråk både för friluftsliv och för flöden av lokalproducerade varor har varit ett viktigt tema för diskussion i förstudiearbetet.

- **Turism/Besöksnäringen**

Området har goda förutsättningar för turism av många slag. Genomgående i förstudiearbetet har varit tanken om att i högre grad utveckla områdets karaktärsdrag, som till exempel trädgårdsodling och lokal matproduktion. I området finns också förutsättningar för nischade turismsatsningar som tar tillvara områdets kvaliteter och samtidigt kan ge incitament för förnyelse och avancemang. Friluftsliv baserat på fiske kan vara ett sådant exempel. Hela området skulle gynnas av en förlängning av säsongen samt en ökad rörelse mellan olika typer av attraktioner, särskilt i öst-västlig riktning och i samverkan med angränsande leaderområden.

- **Kultur och konsthantverk**

I området finns en rik tradition av konst, kultur och konsthantverk. I området finns också redan etablerade och väl fungerande nätverk och arrangemang kring konst- och konsthantverk. För att utveckla denna tradition från förr till en tillgång för bygden finns idag behov av kompetensutveckling vad gäller marknadsföring, produktdesign och redovisning. En viktig aspekt i detta är också betydelsen av infrastruktur för såväl kollektivtrafik som bredband och nätverksskapande.

- **Det historiska landskapet**

Genom sin långa och innehållsrika historia har landskapet i området många spännande spår från olika tidsepoker: allt från förhistorisk tid, via slottslandskapen och bondesamhället före och efter skiftesreformerna till det moderna industrisamhällets etablering. Landskapet ger därför stora möjligheter för att se och förstå hur sammanhang och strukturer successivt avlöst varandra genom historien och hur denna utveckling har varit nära knuten till områdets specifika naturlandskap, med till exempel vatten för energiförsörjning och olika markfyndigheter och landskapsförhållanden. Denna möjlighet till historisk förståelse genom utflykter i landskapet förstärks ytterligare då vi ser vårt område som en del av hela nordvästra Skåne, vilket inspirerar oss att för detta aktivt söka samverkan med Skåne Nordväst Norra.

- **Tillgänglighet till landskapet**

Både Landsbygdsprogrammet och förstudien pekar tydligt på behovet av att värna och utveckla tillgängligheten till landskapet inom området. Vårt område präglas av den extremt låga tillgången till allemansrättslig mark. Det medför att det är svårt både för oss själva, såväl som stadsborna inom vårt område, att utöva friluftsliv. Förstudien har därför uppmärksammat att vi vill utveckla möjligheterna till olika former av bostadsnära rekreation samt möjligheterna att röra sig i landskapet till fots, med cykel, med häst och på vattenlederna. I detta arbetet ser vi en styrka och en betydelse av ett nära samarbetet med angränsande leaderområden. I *Det skånska landsbygdsprogrammet* pekar Länsstyrelsen också ut ett behov av att värna och i vissa områden utveckla tillgången till allemansrättslig mark, något som också aktörerna i förstudien diskuterat. I det fallet är det dock viktigt att påpeka att Leader inte kan leda till ökad allemansrättslig mark genom någon annan lösning än kreativ samverkan mellan markägare och andra intressenter. Syftet med sådana samverkansprojekt måste vara att öka tillgängligheten till landskapet för närboende och besökare samtidigt som förändringen på något sätt gynnar markägaren. Det

handlar om att hitta formerna för sådan samverkan, men också att öka kunskaperna kring hur rekreationsintressen kan samspela med markägareintressen på ett bra sätt.

- **Vår landsbygd som kontrast till stadsbygden**

Viktigt under förstudien har varit diskussionerna om landsbygdens kvaliteter för ett hälsosamt vardagsliv "nära naturen". Området Skåne Nordväst Södra är ett stadsnära landskap, men vi vill ändå betona betydelsen av att upprätthålla en skillnad i mellan stadsbygd och landsbygd så att de kvaliteter vi ser i ett boende och verkande på landsbygden inte urholkas. Vi tänker då på de möjligheter till sinnliga upplevelser, lugn och tystnad, boende i samklang med såväl andra människor som naturen, som vi fortfarande upplever at vi har tillgång till på vår landsbygd. Denna tillgång är värd att utveckla på ett medvetet sätt då till exempel exploatering sker för att möjliggöra landsbygdboende för människor som vill flytta från de intensivt urbana områdena. Det är viktigt att nyexploatering sker på ett medvetet sätt som tar till vara de lokala kvaliteter som finns och kan utvecklas. Detta är också en tillgång att på ett medvetet sätt utveckla för friskvårdande och rehabiliterande verksamheter.

- **Tjänster inom hälsa, rehabilitering och friskvård**

På flera sätt förenas många av de aktörer som deltagit i förstudien av sitt intresse för landskapet och de möjligheter som landskapet öppnar för att erbjuda unika upplevelser till lokala aktörer och besökare. Det handlar både om små- och storskaliga företag, men också om ideella föreningar som erbjuder aktiviteter i landskapet. Det har framkommit att det finns ett stort gemensamt intresse för hållbar turism i olika former, men också av att utveckla möjligheterna till friskvård och hälsofrämjande livsstil, terapeutiska verksamheter, rekreation samt kurser kring landskapets natur- och kulturvärden.

- **Lokal mat(kultur)produktion**

Livsmedelsproduktionen sätter sin tydliga prägel på landskapet och vardagslivet i området. Tillgången till avancerad teknologi och företagskunnande inom livsmedelsbranschen är stor, liksom avkastningen av lokala produkter. Samtidigt är graden av förädling relativt liten. Många aktörer har också påpekat svårigheterna att marknadsföra lokala produkter och att konkurrera med importerade livsmedel. Det finns en brist på lokala marknader och samlad markandsföring. Dessutom har flera idéer väckts om att ta tillvara och utveckla den lokala matkulturen samt att utveckla kulinarisk turism.

- **Trädgårdsnäring och trädgårdskultur**

Odling har starka traditioner i området, både som jordbruksnäring med framstående trädgårdsnäring av grönsaker, rotfrukter och potatis, och som hobbyodling – allt från slottsträdgårdarnas magnifika storslagenhet, till odling för friskvårdande och hälsorelaterad ändamål. Bakgrunden är det gynnsamma (mikro)klimatets goda förutsättningar.

- **Ekologisk livsmedelsproduktion**

Som beskrivits ovan erbjuder det högproduktiva jordbruket en hög grad av lokala livsmedelsprodukter men både *Det skånska Landsbygdsprogrammet* och förstudien visar att en liten del av produkterna är ekologiskt odlade/framställda. Det finns ett intresse från lantbruksföretagare i området att öka andelen ekologiskt odlade/framställda produkter, råvaror såväl som förädlade. Man har också lyft fram behovet av ökad lokal förädling, samordnad marknadsföring och fler marknadsplatser som led i arbetet att öka produktionen och tillgången till ekologiskt odlade/framställda produkter.

- **Energi**

Inom området finns goda förutsättningar att producera förnyelsebar energi av olika slag. Samtidigt passar inte alla former av energiproduktion i alla delar av området. I vissa områden innebär odlingen av energigrödor att traditionella landskapsmönster bryts eller den biologiska mångfalden utarmas. På andra ställen skulle en etablering av vindkraftverk kunna förstöra en karaktäristisk landskapsbild. Om aktörer i området i samverkan kan ta ansvar för att etablera olika och lokalt anpassade former för energiproduktion kan området dels bli mer självförsörjande när det gäller energi och dels utgöra ett intressant område för utvecklingen av ny energiteknik, inte minst i samarbete med det näraliggande urbana området. Dessutom erbjuder energiproduktionen en möjlighet till diversifiering inom jord- och skogsbruket och en ökad möjlighet till samverkan mellan lantbruksföretagare och lokalsamhälle. Förstudien visar att det i området finns ett intresse för forskning kring hur småskaliga kombinationslösningar inom energiförsörjning samt energilösningar genom samverkan på till exempel bynivå skulle kunna utvecklas.

- **Biologisk mångfald**

Att ta tillvara, stärka och utveckla den biologiska mångfalden inom området är en viktig förutsättning för att behålla landskapets karaktär och attraktionskraft. Vård och utveckling av biologisk mångfald är beroende av många parter och deras samverkan till exempel lant-, skogs- och vattenbrukare, offentliga instanser, ideella föreningar samt enskilda medborgare. Det handlar också om flera olika former av insatser till exempel vård av småbiotoper, det öppna vattnet i landskapet, havsmiljöernas kvalitet, vården av skogs- och jordbrukslandskapet m.m.

- **Tillgänglighet och allmänna kommunikationer**

Området har till stora delar tillgång till goda kommunikationer, både för resande med bil och tåg. En erfarenhet som har lyfts under förstudien är dock att möjligheterna att ta sig till och från området med allmänna kommunikationer är goda, men då vi vill förflytta oss inom området är vi ofta hänvisade till bil. Bristen på allmänna kommunikationer försvårar också samordning och miljöanpassning av transportbehoven för det lokala näringslivet. Bil- och lastbilsberoendet innebär att det kan vara svårt att genomföra många utvecklingsprojekt och samtidigt klara av att bära hårdare miljökrav och högre bränslekostnader.

- **Tillgänglighet och IT**

För att leva och verka på landsbygden krävs i många fall tillgång till fungerande IT. Idag har de flesta hushåll inom områdets landsbygd tillgång till grundläggande IT-funktioner, men för många företag och föreningar är kapaciteten idag alltför låg för de behov som finns och de krav som ställs på informationsspridning och närhet. Viktigt är dock att påpeka att tillgänglighet inte är ett självändamål: Att bevara platser fria från ”mediabrus” kan vara nog så värdefullt ur så väl hälso- som rekreationshänseende med tanke på bland annat elöverkänslighet etc.

- **Befolkningsdynamiken**

Inom området i stort sker en befolkningsökning som gör området expansivt på flera sätt. Ungdomars utflyttning från området innebär att det kan bli svårt med generationsskiften inom t.ex. jordbruket, men också att nyrekryteringen till olika former av ideella verksamheter försvåras. En annan aspekt av befolkningsdynamiken är mötet mellan de som bott länge i bygden och de som flyttat in nyligen. Här kan det finnas svårigheter att komma in i gamla gemenskaper. De som flyttar in kanske också ofta pendlar in till staden och har stora delar av sitt nätverk där, vilket innebär att olika livsstilar utvecklas parallellt.

- **Vatten**

Vattnet som en viktig och grundläggande resurs i området var en självklar utgångspunkt i många av förstudiens diskussioner. Mycket av områdets verksamhet kring matproduktion, rekreation och turism samt bevarande och utvecklande av naturlivet för ett hälsosamt och attraktivt boende, bygger på vatten som resurs. Vattnet är viktigt för landskapsbilden i området. Flera åar fungerar som stråk för växt- och djurliv såväl som för rekreation och fiskesport. Vattnet har också stor betydelse för områdets historiska utveckling. Idag är dock mycket av vattnet kulverterat. Det intensifierade jordbruket har också medfört negativa konsekvenser för vattenkvaliteten, som till exempel övergödning.

- **Fiske**

Fiskemöjligheterna i området är av mycket hög klass, vilket skapar möjligheter för både hållbar fiskerier och fisketurism. Fiskeverksamheten ger naturliga förutsättningar för samarbete med angränsande leaderområden och fiskevårdsområden som nu håller på att bildas. Ur fiskets synpunkt är det viktigt med en hög kvalitet på vattenvården, så att läckage från jordbruket och andra föroreningar av kust- och havsområden minskar och så att hänsyn tas till fiskens lekområden.

- **Hästar**

Hästverksamhet är något som ökar inom i stort sett hela området. Det är en verksamhet som har diskuterats av flera aktörer under förstudien och där det framför allt finns ett behov av att förlänga säsongen för hästturism och att koppla samman flera mindre entreprenörers aktiviteter. Att strategiskt tänka kring hästverksamheten är också viktigt eftersom den påverkar landskapet och markanvändningen i området.

Sammanfattningsvis kan sägas att de aspekter som målas upp ovan utgör fysiologiska, landskapsmässiga och sociala faktorer som binder samman området och förenar aktörer inom området Skåne Nordväst Södra. Dessa faktorer har på olika sätt omsatts i den utvecklingsstrategi och de 5 strategiska utvecklingssteman som presenteras del *D. Utvecklingsstrategi*.

D: UTVECKLINGSSTRATEGI

För att kunna jobba tillsammans med utvecklingen av vår landsbygd behöver vi gemensamma visioner att sträva mot. I den här delen presenteras därför området Skåne Nordväst Södra:s utvecklingsstrategi. Strategin är framtagen i mötet mellan aktörer från ideell, privat och offentlig sektor inom området. Strategin omfattar 5 temaområden som var och en konkretiseras i ett par prioriterade insatser. Strategin ska tjäna som inspiration för dig som vill söka medel för specifika projekt inom Leader. Den ska också fungera som riktmärke för LAG:s bedömning av olika projektansökningar.

Inledning

Den övergripande målsättningen för Leader Skåne Nordväst Södra:s utvecklingsstrategi kan sammanfattas som:

Området Skåne Nordväst Södra har ett rikt natur- och kulturarv. Det vill vi förvalta och utveckla för att skapa goda miljöer för oss som bor och verkar i området, men också för våra besökare.

För att stödja arbetet med att nå denna övergripande målsättning har strategin konkretiserats i 5 utvecklingsteman. Dessa teman lägger tonvikten vid olika delar i målsättningen men utgår alla från områdets rika natur- och kulturlandskap. På så sätt vill vi synliggöra att allt hänger samman; en levande landsbygd, där människor kan bo och verka, utgör grunden för ett levande landskap och för de attraktioner och aktiviteter som lockar besökare.

De fem strategiska utvecklingsteman är:

- Det brukade landskapet - bevara, utveckla och använda natur- och kulturlandskapet;
- Det goda livet - landsbygdsutveckling för hälsa och välbefinnande;
- Entreprenörskap - att skapa och gynna möjligheten;
- Tillgänglighet och synlighet - för oss själva och andra;
- Återväxten - den sociala grunden för livet på bygden.

Hur ska strategin användas

Strategin är – liksom resten av det här dokumentet – ett resultat av lokala aktörers diskussioner och visioner. I strategin finns därmed teman och insatser som aktörer från såväl ideell som offentlig och privat sektor har uttryckt ett behov av. Strategin är dock inget styrdokument i vanlig bemärkelse – ingen aktör kan genomdriva strategin och dess insatser på egen hand. Strategin står heller inte över kommunernas eller regionens juridiskt bindande planer och liknande

styrdokument. Istället utgör strategin ett inspirationsdokument som uppmanar oss alla att söka samverkan för att tillsammans skapa en positiv landsbygdsutveckling.

För dig som vill ansöka om stöd för ett lokalt projekt är strategin tänkt att fungera som inspiration, men också som ett ramverk. Leadermedel kommer endast beviljas projekt som på något sätt berör och bidrar till att vi kommer närmare de mål som sätts upp i strategin och dess teman. Insatserna pekar ut vilka specifika aktiviteter och förändringar som är centrala i varje tema och utgör därmed en ”karta” för dig som vill söka leaderbidrag. För mer information om projekt och de regler och möjligheter som finns för att söka projekt, se även rubriken *Verksamhetens genomförande* i del B. samt avsnitten om samverkan i del C.

För det organiserade leaderarbetet i vårt leaderområde och specifikt för dess verkställande organ LAG fungerar strategin för det första som ett stöd för fortsatta diskussioner mellan oss som bor och verkar inom området Skåne Nordväst Södra kring vad som är en god landsbygdsutveckling. För det andra utgör strategin den måttstock med vilken LAG kan prioritera mellan olika projektansökningar när de beslutar vilka projekt som ska tilldelas medel.

Bedömning av projekt

Som hjälp för att bedöma projektansökningar mot de utvecklingsstrategiska temana som vi presenterar nedan, och för att prioritera mellan olika projektansökningar, kommer vi att använda oss av ett prioriteringsverktyg, se bilaga 1.

Föreningens aktiviteter för att stödja arbetet med de fem strategiska utvecklingsteman

Leaderorganisationen i leaderområdet Skåne Nordväst Södra och dess olika organ kommer att stimulera till projekt och lärande inom alla de fem tematiska områdena genom att t.ex.:

- anordna seminarier och kompetensutvecklande aktiviteter;
- stödja aktörer som vill formulera projektansökningar;
- bygga och administrera nätverk mellan intressenter, idébärare och projektägare inom utvecklingstemat;
- skapa kontakter med andra leaderaktörer som på olika sätt arbetar med liknande frågor;
- verka för att skapa gränsöverskridande och internationella projekt;
- sprida information kring de fem utvecklingsteman och de projekt som beviljats stöd, via t.ex. hemsidan.

Vid behov kommer också föreningens verkställande organ, LAG, ha möjligheten att initiera specifika LAG-projekt för att mobilisera och föra samman intressenter som kan bidra till att uppfylla målen för de fem utvecklingsteman.

Grundläggande mål för landsbygdsutvecklingen

Ett grundläggande krav för att arbeta med leadermetoden är att verka för *hållbar utveckling, jämställdhet, integration, barn- och ungdomsperspektiv* samt *tillgänglighet*. I det här avsnittet ges en kortfattad definition av dessa grundläggande utvecklingsmål, som inom Leader kallas de *horisontella målen*. För att målen ska kunna omsättas i praktisk utveckling behöver de anpassas till situationen inom område Skåne Nordväst Södra. I presentationen av varje utvecklingsstrategi nedan, har vi därför arbetat med att konkretisera dessa grundläggande mål i relation till strategins specifika insatser.

Hållbar utveckling

Hållbar utveckling innebär att ekonomisk, social respektive ekologisk hållbarhet ska beaktas och integreras i varje projekt som finansieras med leadermedel. *Ekonomisk hållbarhet* innebär att projekten ska beakta en långsiktig hushållning med mänskliga och materiella resurser samt främja en hållbar tillväxt. *Social hållbarhet* betyder att projekten ska ta hänsyn till individens sociala hälsa och gynna samverkan och samspel mellan olika individer och grupper i samhället. Exempelvis kan detta handla om att beakta hur miljön påverkar oss och hur vi påverkar miljön så att bästa möjliga balans uppstår. *Ekologisk hållbarhet* betyder att de projekt som genomförs ska verka för att bevara eller utveckla livskraftiga ekosystem och att detta ska åskådliggöras i en genomtänkt plan.

Jämställdhet

Begreppet *jämställdhet* innebär att alla, oavsett kön, ges samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter. Alla projektansökningar måste därför analysera och beskriva projektets konsekvenser för utvecklingen av jämställdheten.

Integration

Begreppet *integration* syftar på målsättningen att alla ska känna sig delaktiga i samhället oavsett härkomst och social tillhörighet. Alla projektansökningar måste därför analysera och beskriva projektets konsekvenser för utvecklingen av integration.

Barn- och ungdomsdelaktighet

Att arbeta med ett tydligt *barn- och ungdomsperspektiv* syftar till att säkerställa att ungas intressen tydliggörs i samhället. En viktig aspekt i detta är att det inte enbart handlar om barn och unga som *föremål* för olika satsningar, utan ännu viktigare är möjligheten för barn och unga att själva *initiera, driva* och *delta* som aktörer i olika projekt. Barn och unga har ofta ett mycket stort intresse i både stora och små frågor som rör deras närmiljö och deras intressen och delaktighet måste integreras i projektansökningarna.

Tillgänglighet

Begreppet *tillgänglighet* handlar om att man oberoende av tillfälliga eller bestående fysiska eller sociala handikapp ska kunna ta sig dit man vill i landskapet, och ha möjlighet att delta där man önskar att delta. Alla projektansökningar måste därför analysera och beskriva projektets konsekvenser för utvecklingen av tillgängligheten.

Fem strategiska utvecklingsteman

TEMA 1:

Det brukade landskapet – bevara, utveckla och använda natur- och kulturlandskapet

Det nordvästskånska landskapet är en kulturbygd. Landskapet har påverkats och formats av människans närvaro och behov sedan flera tusen år tillbaka. Med *Det brukade landskapet - bevara, utveckla och använda natur- och kulturlandskapet* som ett utvecklingsstrategiskt tema vill vi som bor och verkar i området påminna oss om de fantastiska förutsättningar vi har i vårt områdes landskapsmässiga kvaliteter. Det är dessa kvaliteter som bör ligga till grund för vår kommande utveckling.

Vilka är då de som brukar landskapet i vårt område? Naturligtvis är det vi själva som bor och verkar i området, men också både långväga respektive närboende besökare. Detta är något vi vill

ta till vara – hur vi som boende och verkande i stadens närhet kan samverka på ett konstruktivt sätt med de behov som finns i den urbana miljön.

Hur ska vi hitta vägar för att på ett hållbart, ekologiskt, social och ekonomiskt sätt, fortsätta att bruka utveckla och använda de fantastiska tillgångar vi har i vårt områdes natur- och kulturlandskap? Vi menar att grunden för detta är kunskaps- erfarenhets- och idéutbyte mellan oss som bor och verkar i området. Genom ett delat engagemang mellan oss olika parter, i olika former av nätverksbyggande och kunskapsstärkande åtgärder, kan vi nå långt.

Prioriterade insatser

För att uppnå målen för utvecklingstemat *Det brukade landskapet - bevara, utveckla och använda natur- och kulturlandskapet* har ett antal prioriterade insatser formulerats i dialog mellan ideella, privata och offentliga aktörer. Dessa ska ses som en vägledning för de aktörer som vill utforma projekt inom utvecklingstemat och för LAG i deras bedömning av projekt. Ett projekt som förmår inkorporera flera av de prioriterade insatserna och/eller kombinerar insatser från mer än ett tema, kommer att bedömas som mer helhetsorienterat och genomgripande. Prioriterade insatser är i följande ordning:

1. Insatser som tar till vara och utvecklar områdets lokala matproduktion och matkultur och som knyter an till och utvecklar det lokala natur- och kulturlandskapet.
2. Insatser som skapar och återskapar sjöar, vattendrag och våtmarker och på så sätt leder till ett hållbart vattenbruk för produktion av livsmedel och dricksvatten, för rekreation och turism i landskapet och för flora och fauna i lokala biotoper.
3. Insatser som gynnar utvecklingen av ett varierat friluftsliv i natur- och kulturlandskapet, som till exempel vattenaktiviteter, rid-, cykel-, vandrings- och kanotleder, fiske, jakt, fågelskådning.
4. Insatser som tar till vara och utvecklar det byggda landskapets karaktärer och strukturer; allt från fornlämningar till bondesamhället och industrialismens spår i landskapet för att göra landskapet begripligt och vackert

Utvecklingstemat kopplat till de horisontella målen i Leader

Det är av särskild vikt att projekt som berör landskapets utveckling verkar för långsiktig bevarande av landskapets höga natur- och kulturvärden. Ur biologisk synvinkel handlar det om att minska skadlig miljöpåverkan och att skapa och återskapa hållbara ekologiska system. Detta ska göras inom ekonomiskt och socialt hållbara ramar och gynna tillgängligheten till landskapet för olika grupper oavsett tillfällig eller varaktig social eller fysisk funktionsnedsättning. Denna tillgänglighet handlar också om att arbeta för en god integration mellan olika kulturers skilda behov, kunskaper om och relation till vårt områdes kultur- och naturlandskap samt att arbeta för en jämlikhet mellan könen vad gäller delaktighet och påverkan. För att utveckla en god hållbarhet på längre sikt är det också av stor betydelse att barn- och ungdomar ges utrymme i arbetet.

Många stadsbor har idag inte någon relation till, eller möjlighet att besöka landsbygden. En ökad samverkan mellan aktörer på landsbygden och t.ex. handikapporganisationer, pensionärsföreningar, invandrarföreningar och specifika branscher skulle kunna öka dessa gruppers möjligheter att ta del av den stadsnära landsbygden inom vårt område.

Utvecklingstemats koppling till Landsbygdsprogrammet

Det perspektiv som vi vill lägga på *Det brukade landskapet - bevara, utveckla och använda natur- och kulturlandskapet* är att ett landskap som brukas med respekt och kunskap är grunden för att kunna utveckla landsbygdens näringsliv och sociala ekonomi, något som på olika sätt betonas i Landsbygdsprogrammets samtliga 3 axlar.

Utvecklingstemat ligger framför allt i linje med Landsbygdsprogrammets axel 2 som syftar till att *förbättra miljön och landskapet* genom att ”bevara och utveckla ett attraktivt landskap och främja en mer resurseffektiv och hållbar produktion”. Axel 2 betonar vidare bevarande av en biologisk mångfald såväl inom jord- som skogsbruk samt vikten av att bevara ett varierat landskap. Det överensstämmer väl med förstudiens beskrivning av Skåne Nordväst-området som ett område som innehåller flera olika landskapstyper, men där miljöbelastningen och den minskande biologiska mångfalden också är problem i vissa områden. Utvecklingstemat kopplar också till betoningen av *bevarande och utvecklande av attraktiva landskap och en levande landsbygd* inom ramen för en hållbar utveckling. Vidare lyfts vattnet fram som den nödvändiga resurs det är och vikt läggs vid att vattnets kvalitet bevaras och förbättras, något som också är en viktig insats i detta utvecklingstema.

Axel 2 syftar också till att bevara och utveckla ett attraktivt landskap och insatserna inom utvecklingstemat *Det brukade landskapet – bevara, utveckla och använda natur- och kulturlandskapet* bygger på en besöksnäring som visar omsorg om och förmår att utveckla landskapets natur- och kulturvärden på ett hållbart sätt.

TEMA 2:

Det goda livet

– landsbygdsutveckling för hälsa och välbefinnande

Det goda vardagliga livet på landsbygden i Leader Skåne Nordväst Södra är en upplevelse av samhörighet, kontinuitet, tid att lyssna till sig själv såväl som till andra, en sinnlig upplevelse av årstidernas växling i nära relation med naturen. Kvaliteterna i detta liv är av annat slag än de kvaliteter det urbana livet ger. I vårt område är landsbygden aldrig långt från stadsbygden, vilket ger möjlighet till utbyte, samverkan och variation av upplevelser. Många bosatta och verksamma inom området rör sig dagligen mellan dessa olika miljöer och ser det som positivt att ha tillgång till både-ock. Samtidigt är det viktigt att urskilja, förtydliga och utveckla de skilda kvaliteter som landsbygden respektive stadsbygden har, så att möjligheten till ”både-ock” inte går förlorad i en obetänksam och onyanserad exploatering. Här finns utrymme för exploatering, men vi vill framhålla betydelsen av att de inslag vi tillför vårt kultur- och naturlandskap ska bygga på och realtera till de förutsättningar som finns på platsen och de specifika kvaliteter som kan ges utrymme då vi väljer att bo och verka på landsbygden. Vår utgångspunkt är den att det är vårt rika kultur- och naturlandskap som är basen för ett gott liv, vilket gör att all förändring bör ha sin utgångspunkt i just landskapet och dess karaktär.

Landsbygdens karaktär – dessa varierade landskapstyper, tysta platser, årstidsskiftningar, ljusskiftningar, kännetecken och verksamheter – är något som skapar möjligheter till unika upplevelser och rekreation. Landsbygdens kvaliteter kan också ses som värdefulla ur hälsofrämjande och rehabiliterande perspektiv.

Prioriterade insatser

För att uppnå målen med utvecklingstemat *Det goda livet - landsbygdsutveckling för hälsa och välbefinnande* har ett antal prioriterade insatser formulerats i dialog mellan ideella, privata och

offentliga aktörer. Dessa ska ses som en vägledning för de aktörer som vill utforma projekt inom utvecklingstemat och för LAG i deras bedömning av projekt. Ett projekt som förmår inkorporera flera av de prioriterade insatserna inom temat och/eller insatser inom fler teman, kommer att bedömas som mer helhetsorienterade och genomgripande. Prioriterade insatser är i följande ordning:

1. Insatser som gynnar det lokala kulturlivet samt utvecklar möjligheterna att uttrycka sig, utbyta erfarenheter samt samverka genom skapande verksamhet med utgångspunkt i områdets rika kultur- och naturarv.
2. Insatser som tar tillvara naturlandskapets kvaliteter för upplevelser av naturen, tystnaden, mörkret, årstidernas växlingar, friluftsliv och motion – både som del i det vardagliga livet och som friskvårdande samt rehabiliterande verksamheter.
3. Insatser som gynnar allas möjligheter till ett gott boende i nära relation med kultur- och naturlandskapet genom att utgå från landsbygdens specifika potential i skapande av sunda och attraktiva hus- och bostadsmiljöer. Här är också lokal byggnads- och landskapsvård en viktig utgångspunkt för att bevara och utveckla landskapet och dess byggnader med natur- och kulturlandskapet som utgångspunkt.
4. Insatser som gynnar och utgår från de förutsättningar för odling och trädgårdskultur som finns i området.

Utvecklingstemat kopplat till de horisontella målen i Leader

Utvecklingen av våra boendemiljöer på landsbygden ska präglas av social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Det är vår landsbygds möjligheter till goda förutsättning för ett hälsosamt och rikt vardagsliv som är vårt områdes styrka. Därför ska alla projekt inom utvecklingstemat *Det goda livet - landsbygdsutveckling för hälsa och välbefinnande* genomsyras av strävan om en bostads- och verksamhetsutveckling som utgår från platsens kultur- och naturlandskap. Viktiga aspekter i detta arbete är också att gynna en utveckling mot jämlikhet mellan könen och öppenhet för influenser och medverkan från boende och verksamma med annan kulturell bakgrund. Att låta barn och ungdomar ta plats och inspirera till utveckling bygdens vardagsliv är också av betydelse.

Tillgänglighet är en viktig aspekt för att skapa attraktiva boendemiljöer. Detta gäller så väl orienterbarhet som tillgång till allmänna, miljövänliga kommunikationer. Denna tillgänglighet ska fungera även för dem med tillfällig eller bestående fysisk eller social funktionsnedsättning. – Social hållbarhet bygger på ekonomiska och fysiska möjligheter att bo kvar i sin bygd trots individuellt förändrade livsvillkor som till exempel lägre inkomst eller stigande ålder.

Utvecklingstemats koppling till Landsbygdsprogrammet

Landsbygden inom Skåne Nordväst-området präglas av sin koppling till större urbana områden i väst och syd. Landsbygdsutvecklingen i stadsnära områden har sina specifika behov och förutsättningar. *Landsbygdsprogrammet: Den skånska genomförandestrategin* genomsyras på många sätt av behoven att vårda och utveckla den skånska landsbygdens kultur- och naturvärden. Här betonas att landskapet ofta är varierat, vilket kräver lokal anpassning. Detta är en syn på landskapet som delas av aktörerna inom leaderförstudien inom Skåne Nordväst-området, och som vi vill ha som utgångspunkt då vi utvecklar boendemiljöer i vårt område. Landsbygdens betydelse för möjligheterna till natur- och kulturupplevelser, rekreation, rehabilitering och friskvård lyfts också fram: ”Landsbygden stärker inte bara staden – den stärker också benen” (sidan 28 *Landsbygdsprogrammet: Den skånska genomförandestrategin*). Det är en syn som vi inom Skåne

Nordväst-området upplever som mycket relevant för hur vi vill se på hur ett gott stadsnära boende kan utvecklas på sina egna genuina premisser.

Länsstyrelsen pekar vidare på den starka kopplingen som finns mellan hur vi väljer att nyttja landskapet och vilket miljötillstånd vi kommer att skapa. Hur vi hanterar landskapet är därför av stor betydelse för vår förmåga att skapa en hållbar utveckling.

Axel 3 syftar till att diversifiera näringslivet och stärka livskvaliteten på landsbygden, vilket är en viktig aspekt av vårt tema *Det goda livet - landsbygdsutveckling för hälsa och välbefinnande*, vilket som helhet är tydligt i utvecklingsstrategin för Leader Skåne Nordväst Södra.

TEMA 3:

Entreprenörskap

– att skapa och gynna möjligheten

Många idéer kring företagande och företagarsamverkan har framkommit och uppkommit under förstudien. Vi har en stark tilltro till den potential som finns i vårt områdes kultur- och naturlandskap. Det gäller till exempel nischer som matproduktion och livsmedelsförädling och hur dessa kan samverka med koncept om lokal matkultur. Det gäller odlingen och trädgårdsintresset i vårt område, som hänger samman med de förutsättningar i vi har i vårt naturlandskap och som utvecklats genom tiderna till ett rikt kulturlandskap. Vårt landskap har också gett förutsättningarna för hantverk av olika slag. Det ser vi som en viktig potential att nyttja, bevara och utveckla på olika sätt. Att utveckla vårt område så att både vi själva och våra besökare ges tillgång till såväl natur- som kulturupplevelser är något som vi ser som viktigt och värdefullt.

Ett generationsskifte är att vänta inom jordbruksföretagandet inom området. Att genom utbildning möta detta skifte är av stor vikt. Spetsutbildning som kan stödja lantbrukaren i hans/hennes roll som företagare är av stor betydelse för tillväxt, attraktionskraft och lönsamhet inom näringen. Det finns också många idéer om diversifiering av företagen genom nya grödor, energiodling, ökad förädling och kombinationen mellan jordbruk och andra landskapsbaserade verksamheter. I området finns också en efterfrågan på ekologiskt odlade/framställda samt närproducerade livsmedel. Jordbrukets strukturställningar har vidare inneburit att många lokaler nu står oanvända. Dessa lokaler utgör en viktig del av landskapets karaktär varför det är viktigt att kunna hitta och erbjuda nya verksamheter i dessa lokaler. Här kan ökad samverkan mellan lantbruksföretag och andra företag, samt mellan lantbruksföretag och lokalsamhället vara en viktig grund för sådana initiativ. Att på olika sätt underlätta denna situation genom nätverk och andra typer av resurstöd är viktigt. Samlad markandsföring, ett stärkt lokalt varumärke, samlad organisation för markandsföring, kontroll och markandsföring har också efterlysts.

Prioriterade insatser

För att uppnå målen med utvecklingstemat *Entreprenörskap - att skapa och gynna möjligheten* har ett antal prioriterade insatser formulerats i dialog mellan ideella, privata och offentliga aktörer. Dessa ska ses som en vägledning för de aktörer som vill utforma projekt inom utvecklingstemat och för LAG i deras bedömning av projekt. Ett projekt som förmår inkorporera flera av de prioriterade insatserna i detta tema, eller förmår kombinera insatser under mer än ett tema, kommer att bedömas som mer helhetsorienterade och genomgripande. Prioriterade insatser är i följande ordning:

1. Insatser som gynnar nätverksbyggande och samverkan för entreprenörskap och innovation genom till exempel branchorganisationer, mötesplatser för arbetslösa, idéverkstäder för nytänkande.
2. Insatser som ger möjligheter till kompetensutveckling och utbildning inom till exempel marknadsföring, produktutveckling, hantverk med lokal förankring, spetsutbildningar för ett hållbart jordbruk, innovationsstöd, ”starta-eget” samt folkbildande insatser i resursanvändning och traditionellt hantverk.
3. Insatser som gynnar forskningssamverkan för lokal innovation och entreprenörskap kring till exempel lokal, småskalig energiproduktion och lokalt anpassad matproduktion, forskning kring mötet mellan traditionella och nya former av landskapsanvändning, forskning kring landsbygdens kunskaper och färdigheter.
4. Insatser som gynnar utvecklingen av konsumentanpassade produkter genom till exempel kontaktskapande verksamheter mellan lokala producenter och konsumenter, nya distributionskanaler, förädlingsarbete, tematiska turist- och friskvårdspaket.

Utvecklingstemat kopplat till de horisontella målen i Leader

Mycket av företagandet på landsbygden kretsar kring jordbruket och dess produktion. I samband med generationsskifte och behov av omställningar av olika slag kan det vara av stor betydelse att få stöd på olika sätt, inte minst genom kunskap och nätverk. Då invanda strukturer ersätts med nya är det också av stor vikt att vi på ett medvetet sätt arbetar för en utveckling som är ekologiskt hållbar, men även socialt och ekonomiskt jämlik för både män och kvinnor. Det är också av betydelse att vi tar tillvara nytillkommen kompetens genom dem med annan kulturell bakgrund, som flyttar till vårt område. Det är viktigt att resurser för kompetensutveckling görs brett tillgängliga, inte minst till yngre.

Utvecklingstemats koppling till Landsbygdsprogrammet

Leaders grund har ända sedan starten varit att stödja landsbygdens sociala ekonomi. En viktig del av detta arbete är att stärka och diversifiera företagsamheten på landsbygden, varför sådana insatser betonas i alla tre axlar. Axel 1 fokuserar jord- och skogsbruksföretagande, medan axel 2 framför allt berör verksamheter som bidrar till att landskapets natur- och kulturvärden vårdas och utvecklas samt till att den ekologiska produktionen och den biologiska mångfalden ökar. Axel 3 avslutningsvis kopplar samman näringslivet, den ideella sektorn och den offentliga sektorn och lyfter fram samverkan dem emellan som en viktig grund för en levande landsbygd och en god social ekonomi. Inom utvecklingstemat *Entreprenörskap - att skapa och gynna möjligheten* uppfattas företagandet på landsbygden både som en viktig faktor för landsbygdens ekonomiska tillstånd, men också som en viktig faktor för att kunna upprätthålla en levande landsbygd där människor kan skapa fungerande och goda vardagsliv.

Också i relation till *Landsbygdsprogrammet: Den skånska genomförandestrategin* kopplar utvecklingstemat *Entreprenörskap - att skapa och gynna möjligheten* till insatsområde 1 och 3. På olika sätt betonar dessa två insatsområden behovet av en fungerande social ekonomi och en möjlighet att fortsätta verka som företagare på landsbygden.

TEMA 4:

Tillgänglighet och synlighet – för oss själva och andra

Staden och landsbygden kopplas samman genom utbyte av lokala varor och tjänster. Lokal produktion och konsumtion av livsmedel men också andra varor och tjänster, är viktigt inte bara för ett starkt näringsliv, men också för en långsiktig hållbarhet.

I nordvästra Skåne finns sedan flera år en etablerad samverkan på mellankommunal nivå. Den har bland annat resulterat i ett gemensamt varumärke – *Skåne Nordväst* (för en utförligare beskrivning se under rubriken *Inledning*). Bland annat har detta samarbete resulterat i en gemensam web-portal och gemensamma turistkoncept, till exempel cykelstråk och -kartor. Också andra varumärken och varumärkesliknande koncept har redan bildats inom olika delar av, eller för vissa nischområden inom området. SWOT-analysen visar dock också att det finns flera svaga länkar i den kedja som länkar landsbygd till stad i området. En sådan svag länk som uppmärksammats genom förstudien är bristen på samlad information och marknadsföring om vårt områdes natur- och kulturvärden, dess verksamheter och produkter. Det är ofta svårt för mindre aktörer inom såväl ideell sektor som näringsliv att nå fram med information och marknadsföring till dem som bor och verkar i de urbana områdena; många har inte de ekonomiska förutsättningar och andra resurser som krävs och små insatser ”drunknar” lätt i informationsflödet i staden. Med anledning av den stora del besökare vi har i vårt område är det av stor vikt att vi fortsätter arbetet med att utveckla bra informationsmaterial om vårt område.

En central aspekt för ett fungerande entreprenörskap är tillgången på miljöanpassade kollektiva transportmedel, något som innebär att rörelser mellan stad och land inte blir beroende av bil eller lastbil. En reflektion är att transportmöjligheterna *till* och *från* området är väl utbyggda, men väl *i* området är man hänvisad till bil för att nå ut i landskapet. Här behöver vi fortsätta vårt arbete.

Ytterligare en viktig aspekt av tydlighet och synlighet för oss själva och andra är att vi utvecklar kanaler för vårt eget kunskaps- och erfarenhetsutbyte inom området. Vi har i förstudien upplevt och tagit del av varandras kunskaper och idéer om vårt gemensamma område, vilket har varit stimulerande i sig. I dessa samtal har vi en potential till utveckling, men vi har också en utmaning i att hitta bra former för hur vi kan hålla ett aktivt kunskaps- och erfarenhetsutbyte vid liv, så att vi tar med oss ”nedärvd” kunskap in i de verksamheter vi sätter igång inför framtiden.

Prioriterade insatser

För att uppnå målen med utvecklingstemat *Tillgänglighet och synlighet - för oss själva och andra* har ett antal prioriterade insatser formulerats i dialog mellan ideella, privata och offentliga aktörer. Dessa ska ses som en vägledning för de aktörer som vill utforma projekt inom utvecklingstemat och för LAG i deras bedömning av projekt. Ett projekt som förmår inkorporera flera av de prioriterade insatserna under detta tema och/eller förmår kombinera med insatser under andra teman, kommer att bedömas som mer helhetsorienterade och genomgripande. Prioriterade insatser är i följande ordning:

1. Insatser som gynnar utvecklingen av och stärker lokala varumärken och hur dessa kan samorganiseras, samt insatser för att utveckla och stärka produktmärkning och marknadsföring.
2. Insatser för att skapa vägar ut i landskapet. Exempel på fysiska vägar är Naturbussen, leder, samlingspunkter, kartor, guider. Exempel på kunskapsmässiga vägar ut i landskapet är studiecirklar, tematiska leder/turer som till exempel bygger på

sinnesupplevelser eller en viss kunskapstematik. Även fora för att gynna vårt eget lokala kunskaps- och erfarenhetsutbyte samt dokumentation av lokal kunskap är en viktig insats i detta arbete.

3. Insatser för förbättring av allmänna kommunikationer och IT.
4. Insatser som tar till vara och utvecklar allemansrätten i landskapet genom utbildning och vägledning för att nyskapa, bevara, utveckla allemansrätten i samförstånd och för en ökad tillgänglighet till landskapet oberoende av eventuell funktionsnedsättning.

Utvecklingstemat kopplat till de horisontella målen i Leader

Tillgänglighet och synlighet är något relativt. Det som upplevs tillgängligt, begripligt och synligt för några kan vara svårt att förstå och ta till sig för andra. När vi arbetar med *Tillgänglighet och synlighet - för oss själva och andra* har det därför stor betydelse att vi är medvetna om vad olikheter ifråga om ålder, kön, social och kulturell härkomst innebär för förmågan att orientera sig om och bli delaktig i olika sammanhang som berör vårt område och dess utveckling. En fungerande tillgänglighet och synlighet för alla är en förutsättning för att lyckas etablera hållbara ekologiska, ekonomiska och sociala strukturer för både oss som bor och verkar i området, men också för de relationer vi skapar med våra nära såväl som långväga besökare.

Utvecklingstemats koppling till Landsbygdsprogrammet

Den tematiska utvecklingsstrategin *Tillgänglighet och synlighet - för oss själva och andra* knyter framför allt an till Landsbygdsprogrammets axel 1 och 3, men berör indirekt också axel 2. Axel 1 handlar om att stärka jord- och skogsbrukets konkurrenskraft, bl.a. genom att öka samverkan med andra aktörer och att bygga ut relevant infrastruktur. Inom *Tillgänglighet och synlighet - för oss själva och andra* ingår bl.a. insatser som syftar till att öka samverkan med andra aktörer såväl på landsbygden som i staden. Här prioriteras också insatser som skapar fler markandsplatser för landsbygdens produkter, aktiviteter och upplevelser, något som inte minst kan gynna jord- och skogsbruket. Landsbygdsprogrammets axel 3 handlar om att stärka livskvaliteten på landsbygden. Närheten till de urbana områdena och vad de erbjuder både i form av eget utbud och möjligheter att skapa underlag för landsbygdens utbud är en viktig del av vardagsliv inom Skåne Nordväst-området. Landsbygdsprogrammets axel 2 berörs indirekt, genom att insatser inom *Tillgänglighet och synlighet - för oss själva och andra* bl.a. handlar om att erbjuda stadsbefolkningen ett attraktivt landskap på ett sätt som visar omsorg om landskapet och är ekologiskt hållbart. Att öka tillgången till landskapet ökar också möjligheterna att bevara och uppleva landskapets kultur- och naturvärden.

Tillgänglighet och synlighet - för oss själva och andra innebär också att utveckla möjligheterna att ta emot och visa upp vårt landskap för besökare som kommer längre ifrån än från angränsande urbana områden. Utgångspunkter är att ta till vara de unika natur- och kulturvärden som finns inom Skåne Nordväst-området för att erbjuda upplevelser, händelser, aktiviteter, rekreation, matkultur, kulturaktiviteter, boende, friskvård och rehabilitering till dem som besöker vårt område. Utvecklingstemat knyter därmed an till flera olika insatser inom *Landsbygdsprogrammet: Den skånska genomförandestrategin*: att använda sig av närmiljö, lokala natur- och kulturhistoriska värden samt lokalhistoria för att utveckla besöksnäringen, att öka tillgången till landskapet, att samordna insatser och skapa attraktiva miljöer för landsbygdens besökare samt att skapa en besöksnäring som är långsiktigt hållbar.

TEMA 5:

Återväxten

– den sociala grunden för livet på bygden

Kontinuitet och upplevelse av sammanhang och gemenskap har i förstudiearbetet visat sig vara nycklar till hur vi som bor och verkar inom Skåne Nordväst Södra uppfattar och vill beskriva det som betyder mycket för oss. Kontinuitet inte bara i landskapets karaktär utan också i den gemenskap som en gemensam kultur kan medföra. Samtidigt visar SWOT-analysen att vi ibland riskerar att bli alltför ensidiga i det vi redan har; att det har stor betydelse att vi också tar till oss nya tankar och perspektiv. Vårt rika natur- och kulturarv behöver näring och nytänkande för att utvecklas. En viktig fråga för oss blir hur vi tar tillvara nytänkande i till exempel ungas och nyinflyttades idéer och förmår länka dem till det som har betydelse för att vårt rika arv ska fortleva. Ett viktigt led i detta arbete är att skapa lokala fora för kunskaps- och erfarenhetsutbyte där möten mellan ”nytt” och ”gammalt” kan ge upphov stolthet, öppenhet och nyskapande initiativ.

Utgångspunkten för detta är att platserna vi bor och vistas på fungerar rent praktiskt för såväl ung, för ny, för gammal. Vi behöver tillgång till ett varierat utbud av bostäder, till skola och omsorg, till kulturella aktiviteter, till kollektivtrafik och till fora som stimulerar vår vilja och önskan att träffas.

Prioriterade insatser

För att uppnå målen med utvecklingstemat *Återväxten - den sociala grunden för livet på bygden* har ett antal prioriterade insatser formulerats i dialog mellan ideella, privata och offentliga aktörer. Dessa ska ses som en vägledning för de aktörer som vill utforma projekt inom utvecklingstemat och för LAG i deras bedömning av projekt. Ett projekt som förmår inkorporera flera av de prioriterade insatserna och/eller förmår kombinera insatser från flera teman, kommer att bedömas som mer helhetsorienterande och genomgripande. Prioriterade insatser är i följande ordning:

1. Insatser som gynnar och utvecklar en livskraftig service: Skola, äldreomsorg, butiker, mackar, bibliotek och annan kulturell verksamhet, etc.
2. Insatser som gynnar och skapar möjligheter för jämlikhet, integration och samhörighet genom möten och tankeutbyte mellan människor med olika erfarenheter och bakgrund.
3. Insatser för att skapa ett varierat bostadsbestånd genom till exempel generationsboende, bostäder till rimliga kostnader, hyreslägenheter, bostäder för äldre, ungdomsbostäder. Boendet bör tillgodose ekonomiska, fysiska såväl som kulturella behov.
4. Insatser som skapar ökad trygghet genom till exempel grannar-mot-brott, ny-påbyggen-verksamhet, mötesplatser för kvinnor, generationsmöten, hembygdskunskap, nya metoder för trygghetsskapande.

Utvecklingstemat kopplat till de horisontella målen i Leader

Utgångspunkten för temat *Återväxten - den sociala grunden för livet på bygden* är betydelsen av att alla – oavsett ålder, kön, social-, ekonomisk och kulturell härkomst eller funktionsnedsättning – ska kunna finna sig en plats i den hållbara landsbygdutvecklingen. För detta behövs tillgång till

grundläggande samhällsservice och väl fungerande sociala och ekonomiska strukturer som gynnar trygghet och kreativitet. Vi vill lägga särskild vikt vid projekt som gynnar samverkan mellan privata, ideella och kommunala lösningar för ett brett och hållbart utbud av service och stärkande av det lokala kulturella och sociala livet. Särskild vikt kommer att läggas vid projekt som har ett tydligt ungdomsperspektiv: som verkar för att öka antalet aktiviteter riktade till eller arrangerade av ungdomar och/eller syftar till att öka ungdomars inflytande över och medverkan i landsbygdsutvecklingen.

Utvecklingstemats koppling till Landsbygdsprogrammet

Utvecklingstemat ligger i linje med Landsbygdsprogrammets axel 3 som handlar om att *förbättra livskvaliteten på landsbygden* genom insatser som skapar attraktiva boendemiljöer, lägger grunden för ett fungerande vardagsliv samt skapar samverkan kring service och infrastruktur. Framför allt anknyter dock *Återväxten - den sociala grunden för livet på bygden* till insatsområde 3 i *Den skånska genomförandestrategin*. Där lyfts vardagslivets hanterlighet och sociala relationer fram som centrala för landsbygdsutvecklingen. Bland annat lyfter Länsstyrelsen fram behoven av: samordning av privat och offentlig service; utveckling av levande bymiljöer och aktiviteter; en utjämning av åldersstrukturen samt bevarande och utveckling av kultur- och naturarvet på landsbygden. På olika sätt återfinns i insatspunkterna under utvecklingstemat *Återväxten - den sociala grunden för livet på bygden*.